

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Факультет іноземної філології

Кафедра англійської мови

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри англійської мови

29 серпня 2023 року

 Алла МАРЧИШИНА

РОБОЧА ПРОГРАМА

ВИРОБНИЧОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ В ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

підготовки фахівців *другого (магістерського) рівня вищої освіти*

за освітньо-професійною програмою *Середня освіта (Англійська мова і зарубіжна література)*

спеціальності *014 Середня освіта (Мова і література (англійська))*

предметної спеціальності *014.02 Середня освіта (Мова і література (англійська))*

спеціалізації *014.021 Англійська мова і література*

галузі знань *01 Освіта / Педагогіка*

мова навчання *англійська, українська*

2023 – 2024 навчальний рік

Розробники програми:

А.А. Марчишина, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри англійської мови;

О.І. Главацька, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри англійської мови;

Т.В. Сторчова, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри англійської мови;

І.Ю. Голубішко, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри германських мов та зарубіжної літератури;

О.В. Савицька, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології освіти;

С.В. Поліщук, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та управління навчальним закладом;

О.В.Євчук, вчитель-методист англійської мови НВК №9 імені А.М.Трояна (м. Кам'янець-Подільський)

Ухвалено на засіданні кафедри англійської мови

Протокол № 11 від 29.08. 2023 року

ПОГОДЖЕНО

Керівник/керівники

Групи забезпечення освітньої програми/програм

А.А. Марчишина

ЗМІСТ

Вступ.

1. Мета і завдання практики.
2. Бази практики.
3. Перелік визначених компетентностей та програмних результатів навчання.
4. Термін проходження практики.
5. Організація проведення практики.
6. Зміст практики.
7. Індивідуальні завдання та методичні рекомендації до їх виконання.
8. Рекомендації до оформлення звітної документації .
9. Критерії оцінювання результатів практики.
- 10.Порядок підведення підсумків практики.
- 11.Рекомендована література.
- 12.Додатки.

Додаток 1. Планування уроків англійської мови

Додаток 2. Взірець оформлення плану-конспекту уроку

Додаток 3. Аналіз уроку англійської мови

Додаток 4. Організація позакласної роботи

Додаток 5. Планування та аналіз уроку зарубіжної літератури.

Додаток 6. Тестові завдання із зарубіжної літератури

Додаток 7. Мультимедійна презентація

Додаток 8. Орієнтовна схема комплексного самоаналізу проведеного виховного заходу із застосуванням інноваційних форм, методів і технологій виховної роботи

Додаток 9. Схема самоаналізу інтегрованого уроку

Додаток 10. Орієнтовна схема звіту про розвивальні можливості фахового навчального предмету у формуванні soft skills учнів

Додаток 11. Взірець оформлення титулки Індивідуального плану проходження практики

Додаток 12. Взірець оформлення титулки Звіту про виробничу педагогічну практику

ВСТУП

Виробнича педагогічна практика у закладі загальної середньої освіти є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 01 Освіта / Педагогіка спеціальності 014 Середня освіта (Мова і література (англійська) предметної спеціальності 014.02 Середня освіта (Мова і література (англійська) спеціалізації 014.021 Англійська мова і література за освітньо-професійною програмою Середня освіта (Англійська мова і зарубіжна література) і поглиблює знання здобувачів вищої освіти про особливостями роботи вчителя англійської мови та зарубіжної літератури у закладі загальної середньої освіти, формує у них професійно-педагогічні уміння навчально-виховної роботи у 10-11класах. У процесі практики студентам надається можливість спостерігати за індивідуальним стилем педагогічної діяльності досвідчених учителів англійської мови та зарубіжної літератури, ознайомитися та спробувати на практиці нові методи та прийоми роботи із старшокласниками.

Виробнича педагогічна практика у закладі загальної середньої освіти, яку проходять здобувачі другого (магістерського) рівня вищої освіти є логічним продовженням професійної підготовки студентів, які проходили навчальні та виробничі педагогічні практики на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти. Вона систематизує та поглиблює знання з методики навчання англійської та зарубіжної літератури у закладі загальної середньої освіти; сприяє формуванню особистого стилю педагогічної діяльності, об'єктивній оцінці та розвитку своїх умінь та навичок, застосуванню різноманітних інноваційних методів та прийомів навчання, а також спонукає студентів-практикантів до подальшої активності та самостійності в набутті професійних умінь.

Програму виробничої педагогічної практики у закладі загальної середньої освіти здобувачів освітнього ступеня «магістр» розроблено відповідно до навчальних планів підготовки магістра галузі знань 01 Освіта / Педагогіка спеціальності 014 Середня освіта (Мова і література (англійська) предметної спеціальності 014.02 Середня освіта (Мова і література (англійська) спеціалізації 014.021 Англійська мова і література за освітньо-професійною програмою Середня освіта (Англійська мова і зарубіжна література), Методичних рекомендацій до складання програм практики студентів вищих навчальних закладів України (лист Міносвіти України № 3.1-5/97 від 14 лютого 1996 р.), Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України № 93 від 08 квітня 1993 р. (зі змінами, внесеними Міносвіти № 351 (0351281-94) від 20 грудня 1994 р.), Положення про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Положення про проведення практики здобувачів вищої

освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (нова редакція) (затверджене вченою радою ун-ту 31.08.2021 р., протокол № 111-ОД), Положення про організацію освітнього процесу в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (зі змінами) (затверджене вченою радою КПНУ імені Івана Огієнка 30.08.2021 р.) та інших нормативно-правових актів у галузі освіти.

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Метою виробничої педагогічної практики у закладі загальної середньої освіти є методична підготовка студентів до виконання обов'язків вчителя англійської мови та зарубіжної літератури у закладі загальної середньої освіти; формування професійно-особистісних якостей, узагальнення та систематизація професійних знань та навичок, розвиток уміння застосовувати набуті знання в умовах реального процесу навчання, а також вивчення та апробація інноваційних методів та прийомів навчання англійської мови та зарубіжної літератури.

Завдання практики:

- вивчення сучасного стану організації навчально-виховної роботи у різних типах закладів загальної середньої освіти;
- вивчення передового практичного досвіду роботи педагогічних працівників баз практики;
- поглиблення та закріплення теоретичних знань, навичок та вмінь, набутих в університеті та їх використання в педагогічній діяльності;
- формування та розвиток у майбутніх вчителів педагогічних умінь та навичок, розвиток професійної культури;
- формування навичок самостійного проведення навчально-виховної роботи з учнями, враховуючи їх вікові та індивідуальні особливості;
- проведення комунікативно спрямованих уроків із використанням сучасних методів та прийомів активізації діяльності учнів;
- оволодіння методикою розробки навчально-методичних матеріалів, які використовуються на уроках англійської мови та зарубіжної літератури у закладах загальної середньої освіти;
- стимулювання інтересу до науково-дослідницької роботи в галузі психології, педагогіки та методики, впровадження найбільш ефективних методів навчання та виховання в процесі навчання англійської мови та зарубіжної літератури;
- формування творчого мислення, індивідуального стилю професійної діяльності.

2. БАЗИ ПРАКТИКИ

Визначення баз практики здійснюється на основі прямих договорів. Здобувачі вищої освіти можуть самостійно, за погодженням з керівництвом університету (факультету), обирати місце проходження виробничої практики і пропонувати її для укладання відповідної угоди.

Базою *виробничої педагогічної практики* є заклади загальної середньої освіти міста Кам'янець-Подільського, Кам'янець-Подільської ОТГ, закладів ЗСО України, що мають відповідну методичну базу для того, щоб забезпечити якісну підготовку фахівців за профілем, і таким чином відповідають програмним вимогам практики.

3. ПЕРЕЛІК ВИЗНАЧЕНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Інтегральна компетентність: Здатність виконувати складні спеціалізовані завдання у галузі педагогіки, психології та професійної діяльності вчителя англійської мови і зарубіжної літератури, що передбачає проведення досліджень та характеризується невизначеністю умов освітнього процесу в закладі загальної середньої освіти.

Загальні компетентності:

- здатність застосовувати нові підходи до аналізу та прогнозування складних явищ, критичного осмислення проблем у професійній діяльності (ЗК 03);
- здатність до адаптації та практичних дій у нових і невизначених ситуаціях освітнього процесу (ЗК 04);
- здатність до безперервного отримання знань і набуття навичок, які сприятимуть подальшому професійному зростанню (ЗК 05).

Спеціальні (фахові) компетентності:

- здатність реалізувати комунікативно-навчальну, виховну, розвивальну, освітню, гностичну, конструктивно-планувальну, організаторську функції у процесі навчання англійської мови та зарубіжної літератури у закладах загальної середньої освіти (СК 01);
- здатність до формування навчальних умінь здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти в оволодінні іншомовною мовною, мовленнєвою, соціокультурною та стратегічною компетентностями (СК 02);
- Здатність до аналізу складних явищ новітньої зарубіжної літератури в процесі її навчання у закладах загальної середньої освіти (СК 03);
- здатність розуміти та використовувати англійську мову в усній та письмовій формах для виконання комунікативних завдань у різних сферах діяльності (СК 04);
- закріплення, поглиблення, інтегрування теоретичних знань у процесі їх практичного використання для вирішення конкретних навчальних, розвивальних і виховних завдань у закладах загальної середньої освіти (СК 08).

Програмні результати навчання:

За результатами проходження практики студент повинен уміти:

- здійснювати відбір методів, форм і засобів навчання, спрямованих на розвиток здібностей здобувачів освіти та їхнє виховання; організовувати пізнавальну діяльність здобувачів освіти з урахуванням їхніх вікових та психологічних особливостей (ПРН 02);

- критично оцінювати власну навчальну та професійно-дослідницьку діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення (ПРН 03);
- застосовувати сучасні технології в процесі навчання англійської мови та зарубіжної літератури у закладі загальної середньої освіти (ПРН 04);
- застосовувати знання англійської мови у чотирьох видах мовленнєвої діяльності; адаптувати своє мовлення до конкретних умов та ступеня навчання (ПРН 06).

4. ТЕРМІН ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта (Мова та література (англійська))
Рівень вищої освіти	магістр
Рік навчання	Перший
Семестр	Другий
Терміни практики	8 тижнів
Кількість годин	360
Кількість кредитів	12
Кваліфікація	Вчитель англійської мови і зарубіжної літератури закладу загальної середньої освіти
Вид підсумкового контролю	диференційований залік

№ з / п	Шифр за навч. планом	Курс	Семестр	Назва практики	Кількість кредитів в / годин	Тривалість	Форма контролю
1	ООК 11	1	2	Виробнича педагогічна практика в закладі загальної середньої освіти	12/360	модуль 1 8 тижнів	Диференційований залік

5. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ

Виробнича педагогічна практика здобувачів організовується на підставі наказу ректора. Безпосереднє керівництво виробничою педагогічною

практикою здобувачів здійснюють керівники практики – НПП відповідних кафедр університету.

Перед початком практики проводиться настановна конференція, на якій здобувачам роз'яснюються завдання і зміст практики, а також порядок її проходження, проводиться інструктаж з безпеки життєдіяльності та охорони праці.

Під час практики здобувачі організовують свою діяльність відповідно до вимог Статуту школи, дотримуються Правил внутрішнього розпорядку школи, виконують розпорядження адміністрації школи й керівників практики. Беруть участь у позакласній, методичній та інших видах роботи школи.

Для виконання програми практики, реалізації її завдань та проведення окремих видів навчально-виховної роботи з учнями здобувачі закріплюються за певними класами та вчителями. Щоденне навантаження студента становить 6-8 годин робочого часу.

Режим роботи практикантів визначається керівниками практики. Усі практиканти повинні приходити в школу не пізніше, як за 15 хвилин до початку занять у своєму класі, час перебування в школі визначається змістом та планом проведення практики.

У разі порушення поставлених вимог студент-практикант усувається від проходження практики. Студент, робота якого визнана незадовільною, вважається таким, що не виконав навчальний план семестру. Практика завершується підсумковою конференцією, на якій підводяться підсумки, оцінюються результати роботи.

Порядок проходження практики за технологіями дистанційного навчання

Організація та керівництво практикою

1. Під час карантину або інших ситуацій, коли можливості фізичного відвідування баз практик здобувачами вищої освіти обмежені або відсутні й традиційні технології проведення практики здобувачів вищої освіти не можуть бути застосовані, практику може бути переорієнтовано на дистанційне проведення відповідно до розпоряджень по університету, з урахуванням Положення про дистанційне навчання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (<http://surl.li/axjsh>) та на основі Додатку 5 до Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (нова редакція) (затверджене вченою радою ун-ту 31.08.2021 р.).

У разі переведення освітнього процесу в Університеті на навчання з використанням технологій дистанційного навчання практики проводяться на базі структурних підрозділів та лабораторій Університету, що забезпечують виконання програми практики. Практична підготовка може здійснюватися з використанням технологій дистанційного навчання на підприємствах, організаціях, установах для спеціальностей, на яких можлива її організація з використанням такої форми навчання.

2. Завідувачі кафедр, факультетські керівники практик, науково-педагогічні працівники — керівники практик забезпечують підготовку інформаційних і

навчально-методичних матеріалів (програму, індивідуальні завдання, критерії оцінювання, зразки документації, форми звітності, інформаційні ресурси та ін.) для дистанційного супроводу практики здобувачів вищої освіти Університету.

3. Дистанційна комунікація учасників освітнього процесу Університету під час проведення практик за технологіями дистанційного навчання може здійснюватися через платформи/сервіси MOODLE, Google Meet, ZOOM, електронну пошту, месенджери (Viber, Telegram та ін.), відеоконференції (ZOOM, Google Meet, Skype та ін.), форуми, чати тощо.

4. Під час проведення настановних інструктивних нарад із питань проходження практики, підсумкових конференцій за її результатами, заходів поточного та підсумкового контролю за виконанням програми практики, захисту матеріалів практики перед комісією з використанням технологій дистанційного навчання має бути забезпечено:

- авторизований доступ до платформ/сервісів MOODLE, Google Meet, ZOOM;
- можливість визначення часу початку і завершення доступу, тривалості проведення заходу;
- об'єктивність критеріїв перевірки виконаних завдань програми практики.

5. Керівник практики в системі MOODLE розміщує програму практики/методичні рекомендації з проходження практики за технологіями дистанційного навчання, час консультацій та іншу інформацію, необхідну здобувачам вищої освіти.

Перед початком практики проводять настановну конференцію, під час якої здобувачів вищої освіти ознайомлюють зі змістом, завданнями та організацією практики, веденням документації, критеріями оцінювання практики, правилами заповнення щоденника з практики; керівники практики та здобувачі вищої освіти узгоджують обраний сервіс відеозв'язку та ін.

Керівник практики від Університету зобов'язаний:

1. Організувати проведення настановної конференції за допомогою обраного сервісу відеозв'язку.

2. Забезпечити здобувачів вищої освіти необхідними інструктивно-методичними матеріалами для проходження практики, розмістивши їх на електронній платформі MOODLE.

3. Систематично консультувати здобувачів освіти щодо виконання всіх завдань практики за допомогою обраного сервісу відеозв'язку.

4. Організувати проведення підсумкової конференції та захист звітів за допомогою обраного сервісу відеозв'язку.

5. Забезпечити фото- та/або відеофіксацію етапів проведення практики (настановних інструктивних нарад, поточного контролю, захисту матеріалів практики, підсумкових конференцій).

Здобувач вищої освіти зобов'язаний:

1. Бути присутнім на настановній та підсумковій конференціях, які проводяться за допомогою обраного сервісу відеозв'язку.

2. Виходити на зв'язок із керівником практики під час консультацій, які проводяться за допомогою обраного сервісу відеозв'язку.

3. Виконувати всі завдання, передбачені програмою практики.
  4. Здійснювати фото- та/або відеофіксацію етапів виконання індивідуальних завдань.
  5. Надсилати виконані завдання з практики в електронну систему MOODLE в установлений керівником час.
  6. Своєчасно надати керівнику практики звітну документацію та захистити звіт з практики.
  7. Звітні матеріали практики в паперовому варіанті здобувачі вищої освіти подають на кафедру після завершення дистанційного навчання.
-
0. Для проведення контрольних заходів (диференційованого заліку) з підбиття підсумків практики використовують платформи/сервіси MOODLE, Google Meet, ZOOM.
  0. Процедура проходження практики та підбиття її підсумків визначає наказ про проведення відповідної практики, який доводять до відома науково-педагогічних працівників – керівників практики та здобувачів вищої освіти з використанням електронної пошти, месенджерів (Viber, Telegram та ін.).
  0. Деканат факультету на електронному диску корпоративної електронної пошти створює папки з назвою шифру академічної групи здобувачів вищої освіти, завантажує електронні версії відомостей обліку успішності та надає доступ до папок голові комісії з захисту практики. Електронні версії відомостей обліку успішності надходять на електронну пошту голови комісії з захисту практики.
  0. Після перевірки матеріалів практики науково-педагогічними працівниками—керівниками практики та їх оцінювання комісією із захисту практики голова комісії виставляє в електронній версії відомості обліку успішності оцінку за практику.
  0. Підсумкові оцінки за практику оголошують здобувачам вищої освіти в день проведення захисту її матеріалів онлайн.
  0. Голова комісії з захисту практики не пізніше наступного дня після його проведення надсилає електронну версію відомості обліку успішності на адресу електронної пошти деканату факультету.
  0. Оцінку за практику вносять до відомості обліку успішності, залікової книжки/індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти після завершення карантинних обмежень.
  0. Звітні матеріали практики в паперовому варіанті здобувачі вищої освіти подають на кафедру після завершення карантинних обмежень.

ОБОВ'ЯЗКИ КЕРІВНИКІВ ПРАКТИКИ ТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Керівник практики здобувача вищої освіти від кафедри:

- контролює кількість здобувачів вищої освіти, які проходять практику;

- до початку практики проводить із здобувачами вищої освіти інструктажі з безпеки життєдіяльності та охорони праці;
- бере участь у розподілі здобувачів вищої освіти за місцями практики;
- бере участь у настановних інструктивних нарадах та підсумкових конференціях з питань організації практики;
- контролює своєчасне прибуття здобувачів вищої освіти до місць практики;
- контролює виконання програми практики та дотримання термінів її проведення;
- контролює забезпечення необхідних умов праці, організації побуту здобувачів та проведення з ними обов'язкових інструктажів з охорони праці та техніки безпеки;
- надає методичну допомогу здобувачам під час проходження практики, перевіряє робочу документацію;
- надає консультації, методичну допомогу здобувачам при підготовці до проведення занять, відвідує, оцінює та аналізує їх;
- проводить консультації з опрацювання зібраного матеріалу та його використання для звіту про практику;
- інформує здобувачів про порядок подання звітів про практику та їх захисту;
- перевіряє звітну документацію здобувачів вищої освіти, оцінює результати проходження практики;
- приймає звіти з практики ;
- готує звіт про проведення педагогічної практики.

Керівник практики від бази практики

(здійснює загальне керівництво практикою, несе особисту відповідальність за проведення практики):

- розподіляє здобувачів за робочими місцями відповідно до графіку проходження практики, забезпечує ефективність її проходження;
- забезпечує проведення інструктажу з охорони праці, протипожежної безпеки на базі практики та на робочому місці під час виконання певних видів робіт;
- ознайомлює здобувачів із організацією робіт на робочому місці;
- забезпечує виконання графіків проходження практики;
- забезпечує і контролює дотримання здобувачами-практикантами правил внутрішнього розпорядку бази практики;
- створює необхідні умови для оволодіння здобувачами-практикантами сучасними технологіями та методами організації праці, сприяє підбору матеріалу для виконання дослідницької роботи;
- оцінює якість проходження практики здобувачами вищої освіти, складає на них характеристику з відображенням виконання програми практики.

Обов'язки здобувачів вищої освіти під час проходження практики:

- взяти участь у настановній конференції з питань організації практики;
- до початку практики пройти в Університеті інструктаж з безпеки життєдіяльності та охорони праці;

- до початку практики одержати від керівника практики від факультету направлення, методичні матеріали (методичні вказівки, програму, щоденник) та консультації щодо оформлення необхідних документів;
- своєчасно прибути на базу практики;
- якісно та у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики;
- вивчити та суворо дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії та внутрішнього розпорядку;
- відповідати за виконану роботу та її результати;
- вести щоденник практики;
- своєчасно виконати програму практики, подати звіт та захистити його у визначені терміни.

ПРАВИЛА БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ОХОРОНИ ПРАЦІ

Вчитель з метою дотримання вимог охорони праці повинен:

- знати і належним чином виконувати свої посадові обов'язки, інструкції з охорони праці, охорони життя і здоров'я учнів;
- забезпечувати режим дотримання норм і правил з охорони праці під час організації навчання учнів;
- мати чітке уявлення про небезпечні і шкідливі фактори, пов'язані з виконанням робіт і знати основні способи захисту від їх впливу;
- пройти вступний інструктаж і первинний інструктаж на робочому місці;
- керуватися в роботі правилами внутрішнього трудового розпорядку навчального закладу;
- дотримуватися режиму праці та відпочинку, який визначається графіком роботи;
- дбати про особисту безпеку і особисте здоров'я, а також про безпеку учнів у процесі виконання роботи або під час знаходження на території навчального закладу;
- дотримуватися правил особистої гігієни;
- при пересуванні по території і в приміщеннях користуватися тільки встановленими проходами;
- знати вимоги електро- і пожежобезпеки і вміти користуватися засобами пожежогасіння;
- вміти надавати домедичну допомогу потерпілому;
- виконувати режими праці та відпочинку, встановлені в закладі вищої освіти;
- оперативно повідомляти про всі несправності обладнання, виявлені в процесі роботи, про ситуацію, що загрожує життю і здоров'ю людей, про кожен нещасний випадок або про погіршення свого здоров'я;
- знати номери телефонів виклику екстрених служб (пожежної охорони, швидкої медичної допомоги і т. д.).

Під час виконання посадових обов'язків вчителя можуть мати місце наступні шкідливі та безпечні фактори:

- недостатнє освітлення робочої зони;
- зорове стомлення при тривалій роботі з документами, зошитами;
- ураження електричним струмом при дотику до струмоведучих частин електрообладнання та електроприладів з порушеною ізоляцією;
- опіки при роботі з нагрівальними приладами;
- підвищена психоемоційна напруга;
- значне голосове навантаження;
- статичне навантаження при незначному загальному м'язовому руховому навантаженні;
- пожежонебезпека;
- висока щільність епідемічних контактів;
- травми і падіння.

Вчитель повинен забезпечити умови для проведення занять у навчальному кабінеті і несе особисту відповідальність за порушення правил безпеки, вимог охорони праці і санітарно-гігієнічних правил. Педагог зобов'язаний дотримуватися протипожежного режиму в освітній установі, правил пожежної безпеки, знати місця розташування первинних засобів пожежогасіння, а також порядок дій при виникненні пожежі або іншої НС, напрямок евакуації, вміти користуватися первинними засобами пожежогасіння.

У навчальному кабінеті з іноземної мови не допускається знаходження та використання легкозаймистих пожежонебезпечних предметів чи речовин, а також забороняється використання джерел відкритого вогню, обігрівачів, електричних чайників, кип'ятильників, несертифікованих подовжувачів та саморобних пристроїв.

Не допускається виконувати роботу, перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння або у стані, викликаному вживанням наркотичних речовин, психотропних, токсичних або інших одурманюючих речовин, а також розпивати спиртні напої, вживати наркотичні засоби, психотропні, токсичні чи інші одурманюючі речовини на робочому місці або на території навчального закладу.

Педагогічний працівник повинен пройти навчання і мати навички надання першої домедичної допомоги постраждалим.

При роботі необхідно дотримуватися наступних заходів безпеки від ураження електричним струмом:

- не торкатися до відкритих і неогороджених струмоведучих частин електроприладів, комп'ютерного обладнання та оргтехніки, до оголених або з пошкодженою ізоляцією проводів;
- не включати в електромережу і не відключати прилади мокрими і вологими руками;
- дотримуватися послідовності включення і виключення приладів, не порушувати технологічні процеси;
- не залишати включені в електромережу прилади без нагляду, включаючи ТЗН, персональний комп'ютер та іншу оргтехніку;

- не пересувати включені в електричну мережу прилади, включаючи ТЗН, персональний комп'ютер та іншу оргтехніку;
- не складати на електроприлади папір, речі та інші предмети;
- не проводити вимикання пристроїв ривком за шнур живлення;
- не намагатися виконати ремонт включеного в мережу електрообладнання;
- не згинати і не затискувати електричні з'єднувальні кабелі, дроти (шнури).

Дотримання правил поведінки в аварійних ситуаціях

Не допускається приступати до виконання роботи у разі поганого самопочуття або раптової хвороби.

У разі отримання травми вчитель іноземної мови зобов'язаний припинити роботу, покликати на допомогу, скористатися аптечкою першої допомоги і звернутися до медичного пункту. При отриманні травми іншим працівником необхідно надати йому першу домедичну допомогу. За необхідності, викликати швидку медичну допомогу за телефоном 103 і повідомити про факт травмування. Забезпечити до початку розслідування збереження обстановки на місці події, а якщо це неможливо (існує загроза життю і здоров'ю оточуючих) – фіксування обстановки шляхом складання схеми, протоколу, фотографування або іншим методом.

У разі появи задимлення або загоряння негайно припинити роботу, відключити у щитку відповідне електрообладнання, евакуювати дітей з кабінету до безпечного місця, сповістити голосом про пожежу і вручну задіяти автоматичну пожежну сигналізацію (АПС), викликати пожежну охорону за телефоном 101, повідомити про це адміністрацію навчального закладу. При відсутності явної загрози життю вжити заходів до ліквідації пожежі за допомогою первинних засобів пожежогасіння.

При використанні вогнегасників не можна направляти в бік людей струмінь вуглекислоти і порошку. При користуванні вуглекислотним вогнегасником, щоб уникнути обмороження не братися рукою за розтруб вогнегасника. При загорянні електроустаткування для його гасіння слід застосовувати тільки вуглекислотні або порошкові вогнегасники.

У разі загрози або виникнення осередку небезпечного впливу техногенного характеру, слід керуватися відповідними інструкціями про порядок дій та Планом евакуації.

6. ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Модуль 1

Організація практики у другому семестрі проходить у три етапи:

1-й – організаційний, 2-й – основний, 3-й – підсумковий.

Організаційний етап

1. ***Настановна конференція.*** Участь у настановній конференції здобувачів другого (магістерського) рівня ВО факультету іноземної філології; одержання направлень для проходження практики, настанов щодо її організації, проведення інструктажів з безпеки життєдіяльності та охорони

праці.

2. **Ознайомлення з базою практики.** Ознайомлення здобувачів із закладом загальної середньої освіти та класами, у яких виконуватимуться обов'язки вчителя англійської мови і зарубіжної літератури, класного керівника, специфікою організації освітнього процесу у закладі загальної середньої освіти, нормативними документами, які регламентують його роботу (класний журнал, розклад уроків, календарно-тематичний план учителів англійської мови та зарубіжної літератури тощо).
3. **Складання індивідуального плану практики.** Складання індивідуального плану практики відповідно до змісту Робочої програми виробничої педагогічної практики в закладі загальної середньої освіти та узгодження його з керівниками практики. В індивідуальному плані необхідно висвітлити планування виконання завдань практики з англійської мови, зарубіжної літератури, психології та педагогіки.
4. **Вибір** індивідуальної теми для дослідження з англійської мови.
5. **Узгодження** з керівниками практики від кафедр розкладу консультацій.

Основний етап

На основному етапі здобувач ВО здійснює таку діяльність:

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

- 1) проводить спостереження та аналіз основних форм організації освітнього процесу у закладі загальної середньої освіти, відвідує уроки, які проводять вчителі англійської мови та практиканти згідно з розкладом уроків, бере участь в їх аналізі; оформлює письмовий аналіз двох відвіданих уроків;
- 2) готує конспекти та проводить уроки англійської мови у 10 або 11 класі за розкладом, але не менше 8 уроків. У щоденнику практики мають бути записи про відвідані та проведені заняття. Конспекти уроків та позакласних заходів подаються на перевірку керівнику практики не пізніше, як за два дні до їх проведення. Плани уроків та позакласного заходу разом із навчально-методичними матеріалами додаються до звіту з практики;
- 3) відвідує позаурочні заходи, які проводять вчителі англійської мови та практиканти, і бере участь у їх аналізі;
- 4) розробляє сценарій і проводить позаурочний захід з англійської мови;
- 5) робить огляд літератури, проводить спостереження, збір матеріалів та їх первинний аналіз відповідно до теми індивідуального дослідження чи теми кваліфікаційної роботи (в межах проблематики дисципліни «Методика навчання англійської мови в закладах загальної середньої освіти»).

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- 1) відвідує всі уроки зарубіжної літератури, аналізує їх разом з керівниками та самостійно; оформляє письмово аналіз одного з відвіданих уроків;
- 2) проводить не менше *шести* уроків зарубіжної літератури, два з яких – залікові;
- 3) проводить позаурочний захід із зарубіжної літератури, оформляє

його сценарій;

4) розробляє один із варіантів тестових завдань (або завдань з використанням ігрових технологій), запропонованих учням на уроці.

ПСИХОЛОГІЯ

Виконання завдань з психології мають на меті оволодіння здобувачами вищої освіти навичками використання можливостей навчального предмету з фаху у формуванні soft skills учнів.

Здобувач ВО:

1) проводить дві психодіагностичні методики на визначення вихідного стану сформованості складових soft skills учнів, здійснює обробку їх результатів;

2) організовує навчання на уроках з фахового предмету, спрямоване на формування тих складових soft skills учнів, які були попередньо діагностовано;

3) аналізує чинники освітнього середовища, що сприяють розвитку soft skills учнів.

4) проводить повторну діагностику на визначення прикінцевого стану сформованості складових soft skills учнів, здійснення порівняння результатів вихідного і прикінцевого станів сформованості складових soft skills учнів.

ПЕДАГОГІКА

Завдання педагогічної практики:

- поглиблення розуміння сутності основ особистісно-орієнтованої освіти, особливостей їх реалізації в освітньому процесі;
- саморозвиток особистісних якостей здобувача вищої освіти, активізація позиції суб'єкта професійного та особистісного саморозвитку;
- поглиблення розуміння сутності виховання в контексті інноваційної освіти, основ її реалізації через адекватну організацію навчальної діяльності;
- реалізація функцій класного керівника, проведення позаурочних виховних заходів.

Здобувач ВО:

1) розглядає фрагмент плану виховної роботи класного керівника та розробляє фрагмент альтернативного плану виховної роботи (на період проходження практики); обґрунтувати його доцільність;

2) готує та проводить виховний захід із застосуванням інноваційних форм і технологій виховної роботи (попередньо план-конспект узгоджує з класним керівником та керівником від кафедри педагогіки);

3) здійснює комплексний самоаналіз виховного заходу за значущими параметрами;

4) готує план-конспект уроку англійської мови або зарубіжної літератури з урахуванням інтегрованого підходу в сучасній школі та/або з використанням інноваційних форм і методів роботи та проводить його;

5) здійснює комплексний самоаналіз проведеного уроку за значущими параметрами;

6) веде щоденник Виробничої педагогічної практики (фіксувати та

аналізувати процес і результати власної діяльності (підготовка та проведення навчальних занять, робота з документацією (вивчення особливостей ведення журналу), реалізація функцій класного керівника).

Підсумковий етап

1. Оформлення та подання керівникам практики (від баз практики та кафедр) на перевірку звітної документації:

- індивідуальний план здобувача ВО, що ґрунтується на послідовному виконанні основних етапів практики;
- щоденник практики, в якому зафіксовано всі види виконаних здобувачем робіт;
- звіт про практику за особистим підписом практиканта та керівника від бази практики.

А також:

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

- *плани-конспекти* проведених практикантом уроків англійської мови (не менше восьми, в т.ч. – двох залікових, з наочним та роздатковим матеріалом);
- *аналіз* відвіданих уроків англійської мови (не менше двох);
- *сценарій позаурочного заходу*;
- *первинний аналіз* матеріалів відповідно до теми індивідуального дослідження чи теми кваліфікаційної роботи (огляд літератури та оформлений список використаних джерел) (1-2 стор.).
- розділ «Методика навчання англійської мови» у загальному звіті про практику.

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- аналіз одного з відвіданих уроків зарубіжної літератури;
- *плани-конспекти* проведених практикантом уроків зарубіжної літератури;
- розроблені тестові завдання або завдання з використанням ігрових технологій;
- *сценарій позаурочного заходу*;
- розділ «Методика навчання зарубіжної літератури» у загальному звіті про практику.

ПСИХОЛОГІЯ

- *звіт* про розвивальні можливості фахового навчального предмету у формуванні soft skills учнів, який містить психолого-педагогічні висновки про вплив фахового навчального предмету на формування soft skills учнів конкретного класу з виокремленням основних технік, вправ та прийомів психолого-педагогічного впливу, використаних під час формування soft skills учнів;
- *матеріали* двох психодіагностичних методик (бланки відповідей вхідної і прикінцевої діагностики);

– розділ «Психологічна складова виробничої педагогічної практики» у загальному звіті про практику.

ПЕДАГОГІКА

– *фрагмент плану* виховної роботи класного керівника та розроблений власний фрагмент альтернативного плану виховної роботи (на період проходження практики) з обґрунтуванням його доцільності;

– *конспект* проведеного виховного заходу та його комплексний самоаналіз за всіма значущими параметрами;

– *конспект* проведеного навчального заняття та його комплексний самоаналіз за всіма значущими параметрами.

– розділ «Педагогічна складова виробничої педагогічної практики» у загальному звіті про практику.

2. Участь у підсумковій конференції. Захист звіту виробничої педагогічної практики в закладі загальної середньої освіти.

Оцінювання практики

Загальна оцінка з практики складається із суми балів з методики навчання англійської мови, методики навчання зарубіжної літератури, педагогіки і психології, поділеної на чотири.

7. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ЇХ ВИКОНАННЯ

Тематика індивідуальних завдань

з Методики навчання англійської мови

1. Розвиток автономії учнів: рекомендації щодо планування, організації та контролю власного навчання.
2. Аналіз реалізації принципів комунікативного навчання англійської мови.
3. Аналіз організації та способів взаємодії учнів на уроках англійської мови.
4. Аналіз мови класного вжитку на уроках англійської мови.
5. Аналіз використання засобів навчання на уроках англійської мови.
6. Навчання граматики у контексті: визначення рис підходів і методів у навчальних матеріалах та завданнях з англійської мови.
7. Навчання лексики у контексті: визначення рис різноманітних підходів і методів у навчальних матеріалах та завданнях з англійської мови.
8. Аналіз стратегій та видів діяльності для навчання граматики у контексті.
9. Аналіз стратегій та видів діяльності для навчання лексики у контексті.
10. Аналіз навчального матеріалу, орієнтованого на розвиток аудіювання як мовленнєвого уміння, та визначення його мети.
11. Аналіз навчального матеріалу, орієнтованого на розвиток говоріння як мовленнєвого уміння, та визначення його мети.
12. Аналіз навчального матеріалу, орієнтованого на розвиток читання як

- мовленнєвого уміння, та визначення його мети.
13. Аналіз навчального матеріалу, орієнтованого на розвиток письма як мовленнєвого уміння, та визначення його мети.
  14. Особливості відбору автентичних текстів для сприймання на слух і розроблення завдань з різними навчальними цілями.
  15. Особливості відбору автентичних текстів для сприймання читання і розробка завдань з різними навчальними цілями.
  16. Визначення проблем, які виникають в учнів під час формування у них рецептивних умінь.
  17. Визначення проблем, які виникають в учнів під час формування у них продуктивних умінь.
  18. Особливості розроблення низки послідовних завдань, спрямованих на розвиток продуктивних умінь відповідно до потреб учнів та навчальних цілей.
  19. Особливості планування низки послідовних завдань, спрямованих на інтеграцію умінь: сприймання на слух, говоріння, читання та письма.
  20. Особливості розробки плану уроку для конкретної групи учнів.
  21. Особливості оцінювання умінь учнів у сприйманні на слух та читанні за встановленими критеріями.
  22. Особливості оцінювання умінь учнів у говорінні та письмі за встановленими критеріями.
  23. Ідентифікація різних типів помилок учнів в усному і писемному мовленні та належне реагування на них.
  24. Оцінювання, добір та адаптація навчальних матеріалів та Інтернет ресурси для навчання мови учнів з різними навчальними потребами.
  25. Добір стратегій, методів, видів діяльності та інструментів оцінювання відповідно до навчальних особливостей школярів та їхніх навчальних та особливих потреб.
  26. Використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у навчанні англійської мови.
  27. Атрибути ефективного онлайн навчання англійської мови.
  28. Навчання англійської мови учнів з особливими освітніми потребами.
  29. Віртуальні Icebreakers Activities та їх роль у навчанні англійської мови.
  30. Організація роботи класу в умовах комунікативного підходу.

Якщо виконання завдань магістерського дослідження здобувача вищої освіти передбачає проведення фрагментів експериментального дослідження, то практикант узгоджує індивідуальні завдання безпосередньо із науковим керівником.

Методичні рекомендації до виконання індивідуального завдання / дослідження з Методики навчання англійської мови
Модуль 1, 2-ий семестр

1. Здобувач вищої освіти обирає тему індивідуального дослідження з переліку, запропонованого у робочій програмі виробничої практики в закладі загальної середньої освіти (додати покликання).
2. Проводить аналіз наукової літератури з теми індивідуального дослідження та готує короткий **опис** здобутків вітчизняних та іноземних науковців обсягом до 2-ох сторінок. Важливими критеріями добору наукової літератури є наявність наукових публікацій останніх 5-ти років.
3. Текст аналізу наукової літератури виконується обсягом до 2-ох сторінок стандартного шрифту Times New Roman, кегель 14, із урахуванням таких вимог:
  - лінгвістична ерудиція та правильність мовного оформлення тексту опису;
  - обсяг опрацьованого матеріалу – не менше трьох джерел з методики навчання іноземних мов;
  - повнота розкриття теми у тексті аналізу;
  - стиль логічність та системність викладу матеріалу;
  - список опрацьованих джерел, оформлений згідно з вимогами ДСТУ 8302:2015.
4. Аналіз наукової літератури з теми індивідуального дослідження здобувач вищої освіти подає на перевірку керівникові від кафедри англійської мови і представляє під час презентації результатів першого етапу виробничої практики в закладі загальної середньої освіти на підсумковій конференції.

8. РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ

Матеріали виробничої педагогічної практики мають бути набрані на комп'ютері.

У щоденнику практики повинні бути :

- ✓ *відмітки про прибуття та вибуття* з бази практики, засвідчені підписом керівника та печаткою підприємства, організації, установи;
- ✓ *Календарний графік проходження практики*, засвідчений підписом керівника та печаткою підприємства, організації, установи-бази практики, у якому повинні бути **відповідні записи** :
  - про проведені та відвідані уроки англійської мови, зарубіжної літератури;
  - позаурочні та виховні заходи;
  - підготування та проведення заходів та завдань з психології та педагогіки;
  - підготовку індивідуальних завдань.
  - участь у семінарах / конференціях, тощо;
- ✓ *Робочі записи під час практики*, у яких деталізовано проведені види

- робіт та виконання завдань практики;
- ✓ *Відгук і оцінка роботи здобувача вищої освіти на практиці керівника практики від бази практики- учителя англійської мови з його підписом і рекомендованою оцінкою, засвідчений підписом керівника та печаткою установи;*
  - ✓ *Відгук і оцінка роботи здобувача вищої освіти на практиці керівника практики від бази практики-учителя зарубіжної літератури з його підписом і рекомендованою оцінкою, засвідчений підписом керівника та печаткою установи;*
  - ✓ *Відгук і оцінка роботи здобувача вищої освіти на практиці керівника практики від бази практики-класного керівника з його підписом і рекомендованою оцінкою, засвідчений підписом керівника та печаткою установи;*

Оформлення звіту здобувача вищої освіти:

Звіт про практику повинен містити відомості про виконання здобувачем освітнього ступеня «магістр» усіх розділів програми практики. Обов'язковою є наявність висновків та пропозицій практиканта на основі аналізу освітнього процесу. Обсяг звіту складає 3-5 сторінок комп'ютерного набору.

Розділи й окремі питання звіту мають бути чітко визначені, викладені в логічній послідовності та конкретизовані.

Текст набирається на аркушах паперу стандартного формату А4 з використанням шрифтів текстового редактора Times New Roman, кеглем 14, інтервал 1 з дотриманням таких розмірів полів: верхнього і нижнього – 20 мм, лівого – 25 мм, правого – 10 мм;

Титульна сторінка оформлюється за встановленою формою (див. Додатки).

Структура звіту:

- Вступ (зазначити досягнення мети виробничої практики, програмних результатів навчання);
- Звіт про виконання завдань з методики навчання англійської мови, зазначити виконані завдання практики, власні успіхи та невдачі щодо реалізації освітнього процесу у закладі загальної середньої освіти, опрацювання індивідуальних науково-дослідницьких завдань;
- Звіт про виконання завдань із методики навчання зарубіжної літератури, зазначити виконані завдання практики, власні успіхи та невдачі щодо реалізації освітнього процесу у закладі загальної середньої освіти;
- звіт про педагогічну складову виробничої практики, у якому відобразити:
  - а) найбільш суттєві досягнення та проблеми щодо реалізації освітнього процесу у закладі середньої освіти, дати їм теоретичне

обґрунтування;

б) відобразити результати проведеної роботи з педагогіки (виховний захід, його самоаналіз, аналіз відвіданого уроку, самоаналіз проведеного);

в) сформулювати комплекс форм, методів, прийомів організації освітнього процесу, які студент-практикант визначив як найбільш ефективні;

г) сформулювати загальні висновки, визначити напрями особистісного та професійного саморозвитку на перспективу;

- звіт про психологічну складову виробничої практики;
- підрозділ про дотримання правил охорони життя та здоров'я учасників освітнього процесу;
- висновки і пропозиції (сформулювати комплекс форм, методів, прийомів організації освітнього процесу, які студент-практикант визначив як найбільш ефективні, визначити напрями особистісного та професійного саморозвитку на перспективу).

Звіт повинен бути підписаний на останній сторінці здобувачем освіти, керівником бази практики (засвідчений печаткою), на титульній - керівниками практики від кафедр університету із зазначенням оцінки за практику.

Звітну документацію здають провідному фахівцеві навчального відділу з організації практики на факультеті іноземної філології у триденний термін після її завершення.

– обсяг звіту складає довільну кількість сторінок комп'ютерного набору (але не менше 3-ти сторінок);

– текст набирається на аркушах паперу стандартного формату А4 з використанням шрифтів текстового редактора Times New Roman, кеглем 14, через 1,5 інтервали з дотриманням таких розмірів полів: верхнього і нижнього – 20 мм, лівого – 25 мм, правого – 10 мм;

– титульна сторінка оформляється за встановленою формою.

Звіт повинен містити відомості про виконання здобувачем освітнього ступеня «магістр» усіх розділів програми практики. Обов'язковим є наявність висновків та пропозицій, складених практикантом на основі аналізу навчально-виховного процесу.

Розділи й окремі питання звіту мають бути чітко визначені, викладені в логічній послідовності та конкретизовані.

Звітну документацію здають провідному фахівцеві навчального відділу з організації практики на факультеті іноземної філології у триденний термін після її завершення.

Час та місце проведення підсумкової конференції (захист практики) оголошується додатково.

9. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАКТИКИ

Загальні критерії оцінювання результатів практики

При оцінюванні результатів практик враховується наступне:

1. Ступінь та якість виконання завдань практики.
2. Характеристика здобувача вищої освіти від бази практики.
3. Якість оформлення звітної документації.
4. Результати захисту практики перед комісією.

Оцінка *«відмінно» (90-100 балів)* — всі завдання практики виконано у повному обсязі, виявлено вміння здобувача застосовувати і творчо використовувати теоретичні та методичні знання, пов'язані з особливостями і засобами професійної діяльності вчителя англійської мови і зарубіжної літератури, педагога. Виявлено вміння застосовувати інноваційні технології, продемонстровано активність та ініціативність під час здійснення практичної професійної діяльності. Звітна документація оформлена згідно з вимогами, подана у встановлений термін. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи, проведеної впродовж періоду проходження практики.

Оцінка *«дуже добре» (82-89 балів)* — завдання виконані правильно, але недостатньо повно. Виявлено вміння застосовувати теоретичні та методичні знання, пов'язані з особливостями і засобами відповідної професійної діяльності. Продemonстровано зацікавленість та активність, але не виявлено творчого, індивідуального підходу. Звітна документація оформлена згідно з вимогами, подана у встановлений термін. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи, проведеної, впродовж усього періоду проходження практики.

Оцінка *«добре» (75-81 бал)* — завдання практики виконано, але неповно, під час їх виконання допускалися незначні помилки. Звітна документація оформлена згідно з вимогами. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи, проведеної впродовж періоду проходження практики.

Оцінка *«задовільно» (67-74 бали)* — завдання практики виконано у неповному обсязі, під час їх виконання завдань допускалися помилки. Звітна документація оформлена в неповному обсязі або з помилками. Щоденник оформлений некоректно.

Оцінка *«достатньо» (60-66 балів)* — завдання практики виконано не в повному обсязі та із значними помилками. Документація оформлена недбало та неповно. При оформленні щоденника допущені суттєві помилки.

Оцінка *«незадовільно» (менше 59)* — завдання не виконані, виявлено несформованість вміння здійснювати відповідні види професійної діяльності. Звітна документація не оформлена або оформлена із суттєвими помилками.

Оцінювання практики

Модуль 1

Загальна оцінка з практики складається із суми балів з методики навчання англійської мови, методики навчання зарубіжної літератури, педагогіки і психології, поділеної на чотири.

***Критерії оцінювання та розподіл балів
під час оцінювання завдань
з методики навчання англійської мови***

Розподіл балів (100 балів):

Вид роботи	Бали	
Планування та проведення уроків з англійської мови	80	10 балів за кожен урок
Планування, проведення та оформлення матеріалів позаурочного заходу	5	
Аналіз двох уроків англійської мови	5	2.5 бала за кожен урок
Оформлення звіту та щоденника	5	
Індивідуальне завдання	5	
<i>Загалом</i>	100	

Критерії оцінювання практики

1. ***Планування і проведення уроків з англійської мови*** (8 уроків – 80 балів, по 10 бали за один урок):

9-10 балів – урок оцінено керівником від бази практики та/або методистом від кафедри на «відмінно», його проведено на належному рівні, план-конспект уроку оформлено згідно з вимогами;

7-8 балів – урок оцінено керівником від бази практики та/або методистом від кафедри на «добре», під час проведення уроку здобувач допускав незначні помилки, план-конспект уроку оформлено згідно вимог;

6 балів – урок оцінено керівником від бази практики та/або методистом від кафедри на «задовільно», під час проведення уроку здобувач допускав суттєві помилки, план-конспект уроку оформлено небало;

0 балів – урок не проведено.

2. ***Планування, проведення та оформлення матеріалів позаурочного заходу*** (5 балів):

5 балів – позаурочний захід чітко сплановано, проведено на належному рівні;

4 бали – позаурочний захід добре сплановано, під час проведення

допущено незначні помилки;

3 бали – позаурочний захід сплановано без урахування вікових особливостей учнів, під час проведення допущено помилки;

0 бал – позаурочний захід не проведено.

3. Аналіз уроку (2,5 балів):

2,5 балів – урок проаналізовано детально, відповідно до запропонованої схеми аналізу уроку, зроблено власні висновки та висловлено пропозиції щодо удосконалення уроку;

2 бали – урок проаналізовано детально, відповідно до запропонованої схеми аналізу уроку, проте не зроблено власні висновки та не висловлено пропозиції щодо удосконалення уроку;

1,5 балів – урок проаналізовано, але не висвітлені певні моменти уроку, не висловлено власних пропозицій щодо удосконалення уроку;

0 балів – урок не проаналізовано

4. Індивідуальне завдання (5 балів):

5 бали – огляд літератури з теми індивідуального дослідження зроблено самостійно, чітко і грамотно, список літератури оформлено згідно з вимогами, наявні публікації останніх 5 років;

4 бали – огляд літератури з теми індивідуального дослідження зроблено не у достатньому обсязі; список літератури оформлено згідно з вимогами;

3 бал – огляд літератури з теми індивідуального дослідження зроблено не у достатньому обсязі, не завжди самостійно; список літератури не оформлено згідно з вимогами;

0 балів – завдання не зроблено.

5. Оформлення звіту та щоденника (5 балів):

5 балів – звіт і щоденник оформлено згідно з вимогами, звіт містить аналіз діяльності під час проходження практики, не містить лексико-граматичних помилок;

4 бали – звіт і щоденник оформлено згідно з вимогами, види робіт висвітлено у щоденнику не повно, звіт викладено не повно, допущені помилки мовного та змістового характеру;

3 бали – види робіт висвітлено у щоденнику не повно, звіт викладено з порушенням вимог, допущені помилки мовного та змістового характеру;

0 балів – звіт не оформлено.

Критерії оцінювання та розподіл балів

під час оцінювання завдань

з методики навчання зарубіжної літератури

Розподіл балів (100 балів):

№ з/п	Вид роботи	Бали
1.	Аналіз за схемою одного з відвіданих уроків	10
3.	Планування, проведення та оформлення матеріалів позаурочного заходу	10
4.	Плани-конспекти проведених уроків (10 балів за кожен урок)	60

5.	Розробка фрагментів уроку (тестових завдань або завдань з використанням ігрових технологій)	10
6.	Оформлення звіту та щоденника	10
	<i>Загалом</i>	100

Критерії оцінювання практики

1. Аналіз за схемою одного з відвіданих уроків:

9-10 балів – урок проаналізовано детально, відповідно до запропонованої схеми аналізу уроку, зроблено власні висновки та висловлено пропозиції щодо удосконалення уроку;

7-8 бали – урок проаналізовано детально, відповідно до запропонованої схеми аналізу уроку, проте не зроблено власні висновки та не висловлено пропозиції щодо удосконалення уроку;

6 балів – урок проаналізовано, але не висвітлені певні моменти уроку, не висловлено власних пропозицій щодо удосконалення уроку;

0 балів – урок не проаналізовано

2. Планування, проведення та оформлення матеріалів позаурочного заходу (10 балів):

9-10 балів – позаурочний захід чітко сплановано, проведено на належному рівні;

7-8 балів – позаурочний захід добре сплановано, під час проведення допущено незначні помилки;

6 балів – позаурочний захід сплановано без урахування вікових особливостей учнів, під час проведення допущено помилки;

0 бал – позаурочний захід не проведено.

3. Плани-конспекти проведених уроків:

– 9-10 балів – урок оцінено керівником від бази практики та/або методистом від кафедри на «відмінно», його проведено на належному рівні, план-конспект уроку оформлено згідно з вимогами;

7-8 балів – урок оцінено керівником від бази практики та/або методистом від кафедри на «добре», під час проведення уроку здобувач допускав незначні помилки, план-конспект уроку оформлено згідно вимог;

6 балів – урок оцінено керівником від бази практики та/або методистом від кафедри на «задовільно», під час проведення уроку здобувач допускав суттєві помилки, план-конспект уроку оформлено недбало;

0 балів – урок не проведено.

4. Розробка фрагментів уроку (тестових завдань або завдань з використанням ігрових технологій):

– розробка 2 фрагментів уроку – 10 балів;

– розробка 1 фрагмента уроку – 5 бали;

– відсутність виконаного завдання – 0 балів.

5. Оформлення звіту та щоденника (10 балів):

9-10 балів – звіт і щоденник оформлено згідно з вимогами, звіт містить аналіз діяльності під час проходження практики, не містить лексико-граматичних помилок;

7-8 балів – звіт і щоденник оформлено згідно з вимогами, види робіт висвітлено у щоденнику не повно, звіт викладено не повно, допущені помилки мовного та змістового характеру;

6 балів – види робіт висвітлено у щоденнику не повно, звіт викладено з порушенням вимог, допущені помилки мовного та змістового характеру;

0 балів – звіт не оформлено.

***Критерії оцінювання та розподіл балів
під час оцінювання завдань
з психології***

Розподіл балів (100 балів):

Види роботи	бали
Звіт про розвивальні можливості навчального предмету (за фахом студента) у формуванні soft skills учнів	70
Матеріали двох психодіагностичних методик (вихідна і прикінцева діагностика)	20 (по 10 балів за кожен з наборів матеріалів діагностики)
Відповідність звітної документації програмовому змісту діяльності практиканта, якість її оформлення	10
<i>Загалом</i>	100

Критерії оцінювання практики

Звіт про розвивальні можливості навчального предмету (за фахом студента) у формуванні soft skills учнів (70 балів):

63-70 балів – підготовлений здобувачем звіт за структурою та змістом відповідає пропонованій орієнтовній схемі звіту, віддзеркалює здійснену здобувачем роботу з вивчення психологічних характеристик освітнього середовища класу (школи) та особливостей вивчення учнями навчального предмету, віддзеркалює основні етапи вивчення розвитку soft skills учнів; містить опис адекватного психологічного інструментарію для діагностики soft skills учнів; результати психологічної діагностики представлено коректно, здійснено їх кількісний та якісний аналіз; зроблено висновки про вплив розвивального навчання на формування soft skills учнів; здобувачем виокремлено психологічні чинники та умови формування soft skills учнів на уроках з фаху. Зроблені здобувачем висновки логічні, ґрунтовні, викладені послідовно та містять рекомендації з удосконалення прийомів формування soft skills учнів засобами навчального предмету, оцінку прогресу розвитку soft skills учнів за наслідками практики та прогноз розвиток soft skills учнів при використанні пропонованих засобів навчального предмету. Загалом, звіт засвідчує розуміння студентом можливостей розвитку однієї з soft skills учнів засобами фахового навчального предмету та демонструє здатності здобувача

в реалізації цих можливостей;

52-62 балів – підготовлений здобувачем звіт за структурою та змістом відповідає пропонованій орієнтовній схемі звіту, віддзеркалює здійснену здобувачем роботу з вивчення психологічних характеристик освітнього середовища класу (школи) та особливостей вивчення учнями навчального предмету, містить неточності при викладі етапів вивчення стану розвитку soft skills учнів та при описі психологічного інструментарію для діагностики soft skills; результати психологічної діагностики представлено частково (або лише вихідна діагностика, або лише прикінцева діагностика), при кількісному та якісному аналізі результатів діагностики допущено неточності, помилки та оргіхи; у висновках про вплив розвивального навчання на формування soft skills учнів здобувач неповно виокремлює психологічні чинники та умови формування soft skills учнів на уроках з фаху. Висновки, зроблені здобувачем, викладено логічно, послідовно та містять загальні рекомендації з удосконалення прийомів формування soft skills учнів засобами навчального предмету, оцінку прогресу розвитку soft skills учнів за наслідками практики та частково (або не містять взагалі) прогноз розвитку soft skills учнів при використанні пропонованих засобів навчального предмету. Загалом, звіт засвідчує розуміння студентом можливостей розвитку однієї з soft skills учнів засобами фахового навчального предмету, але недостатньо демонструє здатності здобувача в реалізації цих можливостей. При написанні звіту здобувач припускається окремих оргіхів у використанні психологічної термінології, допускає незначні стилістичні та граматичні помилки при написанні звіту;

42-51 балів – підготовлений здобувачем звіт за структурою та змістом частково відповідає пропонованій орієнтовній схемі звіту, недостатньо віддзеркалює здійснену здобувачем роботу з вивчення психологічних характеристик освітнього середовища класу (школи) та особливостей вивчення учнями навчального предмету; у звіті не подано опис основних етапів вивчення розвитку soft skills учнів та психологічного інструментарію для діагностики soft skills учнів; результати психологічної діагностики відсутні або подані частково, при здійсненні їх кількісного та якісного аналізу допущено грубі помилки; недостатньо висвітлено або відсутні висновки про вплив розвивального навчання на формування soft skills учнів; здобувачем виокремлено лише окремі психологічні чинники або умови формування soft skills учнів на уроках з фаху. Зроблені здобувачем висновки містять неточності та помилки при укладанні загальних рекомендацій з формування soft skills учнів, також у висновках відсутня оцінка прогресу розвитку soft skills учнів за наслідками практики та прогноз розвитку soft skills учнів. Загалом, звіт засвідчує часткове розуміння студентом можливостей розвитку soft skills учнів засобами навчального предмету та демонструє недостатньо розвинуті здатності здобувача в реалізації цих можливостей;

0-41 балів – звіт не подано або його зміст та структура не відповідають пропонованій орієнтовній схемі звіту про вивчення розвивальних можливостей фахового навчального предмету в формуванні soft skills учнів.

Матеріали двох психодіагностичних методик (вихідна і прикінцева діагностика) (20 балів) (по 10 балів за кожен з наборів матеріалів діагностики):

9-10 балів – надано повний комплект матеріалів психодіагностики, які відповідають вимогам психодіагностичного інструментарію; кожен з бланків відповідей містить обробку результатів діагностики;

7-8 балів – надано комплект матеріалів психодіагностики, які відповідають вимогам психодіагностичного інструментарію; відсутні кілька бланків відповідей; обробка результатів здійснена на бланках відповідей частково;

6 балів – надані матеріали діагностики у неповному обсязі, форма бланків відповідей не відповідає вимогам діагностичного інструментарію або неможливо ідентифікувати належність бланків відповідей до конкретної психодіагностичної методики; не здійснена обробка результатів психодіагностики на бланках відповіді;

0-5 балів – відсутні матеріали діагностики або представлено лише кілька бланків одного з наборів; не здійснена обробка результатів психодіагностики на бланках відповіді.

Відповідність звітної документації програмовому змісту діяльності практиканта, якість її оформлення (10 балів):

9-10 балів – звіт про вивчення розвивальних можливостей фахового навчального предмету в формуванні soft skills учнів оформлено згідно з вимогами, звіт про практику містить аналіз та результати виконання завдань з психології, у щоденнику практики віддзеркалено хід виконання завдань з психології, звітна документація з психології не містить лексико-граматичних помилок;

7-8 балів – звіт про вивчення розвивальних можливостей фахового навчального предмету в формуванні soft skills учнів оформлено згідно з вимогами, звіт про практику містить неповний аналіз та результати виконання завдань з психології, у щоденнику практики частково/неповно віддзеркалено хід виконання завдань з психології, звітна документація з психології містить помилки мовного та змістового характеру;

6 балів – звіт про вивчення розвивальних можливостей фахового навчального предмету в формуванні soft skills учнів оформлено згідно з вимогами, але містить ряд неточностей і є неповним, звіт про практику не містить аналіз та результатів виконання завдань з психології, у щоденнику практики не віддзеркалено хід виконання завдань з психології, звітна документація з психології містить помилки мовного та змістового характеру;

0-5 балів — матеріали практики не подано, або містять суттєві порушення вимог до їх оформлення та змісту.

***Критерії оцінювання та розподіл балів
під час оцінювання завдань***

з педагогіки

Розподіл балів (100 балів):

№	Зміст	Бали
1	Щоденник практики (повнота і правильність оформлення – зміст, висновки, оцінка), звіт про педагогічну складову практики	5
2	Альтернативний план виховної роботи (на період проходження практики); обґрунтування його доцільності	10
3	Виховний захід (підготовка, проведення, наявність та повнота конспекту)	20
4	Самоаналіз проведеного виховного заходу	20
5	Конспект навчального заняття (підготовка, проведення, наявність та повнота конспекту)	20
6	Самоаналіз проведеного заняття (комплексний самоаналіз проведеного уроку за значущими параметрами)	20
7	Звіт з педагогічної практики	5
	<i>Загалом</i>	100

Критерії оцінювання практики

1.Щоденник практики (5 балів):

5 балів – щоденник оформлено згідно з вимогами, містить аналіз завдань з педагогіки під час проходження практики, не містить лексико-граматичних помилок;

4 бали – щоденник оформлено згідно з вимогами, види робіт з педагогіки висвітлено у щоденнику не повно, допущені помилки мовного та змістового характеру;

3 бали – види робіт з педагогіки висвітлено у щоденнику не повно, викладено з порушенням вимог, допущені помилки мовного та змістового характеру;

0 балів – щоденник не оформлено.

2. Альтернативний план виховної роботи; обґрунтування його доцільності (10 балів)

9-10 балів – альтернативний план виховної роботи розроблено на увесь період проходження практики, запропоновані заходи мають креативно сформульовані теми, до кожної з яких визначено різні форми проведення, які забезпечують реалізацію різних напрямків виховної роботи; не містить лексико-граматичних помилок;

7-8 балів – альтернативний план виховної роботи розроблено на увесь період проходження практики, запропоновані заходи мають теми, до кожної з яких визначено форми проведення, які забезпечують реалізацію напрямків виховної роботи, де форми і напрямки виховання можуть повторюватися; містить незначні лексико-граматичні помилки;

6 балів – альтернативний план виховної роботи розроблено не на увесь період проходження практики, у запропонованих заходах не завжди визначено форми проведення та напрямки виховної роботи; містить суттєві помилки, оформлено недбало;

0 балів – альтернативний план не розроблено.

3. Виховний захід (20 балів)

18-20 балів – захід розроблено з використанням інноваційних форм та/або методів роботи, його проведено на належному рівні, план-конспект, мету заходу оформлено згідно з вимогами, оцінено методистом від кафедри на «відмінно»;

16-17 балів – захід розроблено з використанням інноваційних форм та/або методів роботи, захід оцінено методистом від кафедри на «добре», під час проведення заходу здобувач допускав незначні помилки, план-конспект заходу оформлено згідно вимог, мета містить незначні неточності;

13-15 балів – захід розроблено з використанням інноваційних форм та/або методів роботи, захід оцінено методистом від кафедри на «добре», під час проведення заходу здобувач не зумів реалізувати задумане, допускав помилки, мета містить значні неточності;

12-14 балів – захід розроблено без використання інноваційних форм та/або методів роботи, захід оцінено методистом від кафедри на «задовільно», під час проведення заходу здобувач допускав значні помилки, не враховував вікові особливості дітей, план-конспект розроблено недбало;

0 балів – план-конспект заходу не розроблено, захід не проведено.

4. Самоаналіз проведеного виховного заходу (20 балів)

18-20 балів – захід проаналізовано детально, відповідно до запропонованої схеми, зроблено власні висновки та висловлено пропозиції щодо удосконалення власної виховної діяльності;

16-17 балів – захід проаналізовано детально, відповідно до запропонованої схеми, проте не зроблено власні висновки та не висловлено пропозиції щодо удосконалення заходу;

13-15 балів – захід проаналізовано, але не висвітлені певні моменти, не висловлено власних пропозицій щодо удосконалення власної виховної діяльності;

12-14 балів – самоаналіз заходу зроблено формально і не деталізовано, власні висновки відсутні;

0 балів – захід не проаналізовано.

5. План-конспект уроку та його проведення з урахуванням інтегрованого підходу в сучасній школі та/або з використанням інноваційних форм і методів роботи (20 балів)

18-20 балів – урок розроблено з урахуванням інтегрованого підходу в сучасній школі та/або з використанням інноваційних форм і методів роботи, його проведено на належному рівні, план-конспект, мету уроку оформлено згідно з вимогами, оцінено методистом від кафедри на «відмінно»;

16-17 балів – урок розроблено з урахуванням інтегрованого підходу в сучасній школі та/або з використанням інноваційних форм і методів роботи, урок оцінено методистом від кафедри на «добре», під час проведення уроку здобувач допускав незначні помилки, план-конспект уроку оформлено згідно вимог, мета містить незначні неточності;

13-15 балів – урок розроблено з урахуванням інтегрованого підходу в сучасній школі та/або з використанням інноваційних форм і методів роботи, урок оцінено методистом від кафедри на «добре», під час проведення уроку здобувач не зумів реалізувати задумане, допускав помилки, мета містить значні неточності;

12-14 балів – урок розроблено без використання інтегрованого підходу в сучасній школі та/або інноваційних форм і методів роботи, урок оцінено методистом від кафедри на «задовільно», під час проведення уроку здобувач допускав значні помилки, не враховував вікові особливості дітей, план-конспект розроблено недбало;

0 балів – план-конспект заходу не розроблено, захід не проведено.

6. Самоаналіз проведеного уроку (20 балів)

18-20 балів – урок проаналізовано детально, відповідно до запропонованої схеми, зроблено власні висновки та висловлено пропозиції щодо удосконалення власної викладацької діяльності;

16-17 балів – урок проаналізовано детально, відповідно до запропонованої схеми, проте не зроблено власні висновки та не висловлено пропозиції щодо удосконалення уроку;

13-15 балів – урок проаналізовано, але не висвітлені певні моменти уроку, не висловлено власних пропозицій щодо удосконалення уроку;

12-14 балів – самоаналіз уроку зроблено формально і не деталізовано, власні висновки відсутні;

0 балів – урок не проаналізовано.

7. Звіт з педагогічної практики (5 балів):

5 балів – звіт оформлено згідно з вимогами, він містить аналіз діяльності під час проходження практики, не містить лексико-граматичних помилок;

4 бали – звіт оформлено згідно з вимогами, види робіт висвітлено у звіті не повно, звіт викладено не повно, допущені помилки мовного та змістового характеру;

3 бали – види робіт висвітлено у звіті не повно, звіт викладено з порушенням вимог, допущені помилки мовного та змістового характеру;
0 балів – звіт не оформлено.

10. ПОРЯДОК ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Після закінчення терміну практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання програми практики. Формою звітності за практику є письмовий звіт. Письмовий звіт разом з іншими документами (щоденник, характеристика та ін.) подається на рецензування керівнику практики від кафедри. Після доопрацювання та остаточного погодження з керівником практики від кафедри звіт у друкованому вигляді подається на захист.

Щоденник практики — основний документ, що відображає поточну діяльність студента, етапи виконання завдань. Щоденник є частиною звіту студента.

Звітні матеріали виробничої практики студентів (щоденник, звіт, характеристика, відгуки тощо) зберігаються у кабінеті практики на факультеті.

Звіт з практики захищається здобувачем на комісії, призначеній факультетським керівником практики. До складу комісії входять три особи: керівники практики від кафедр Університету і, за можливості, від бази практики, а також викладачі дисциплін фахової підготовки. Комісія оцінює результати практики здобувачів у терміни, встановлені відповідним наказом про проведення практики здобувачів на базах практики в останні дні її проходження або в Університеті впродовж десяти днів навчальних занять після завершення практики. Підведення підсумків практики відбувається відповідно до вимог, передбачених робочою програмою практики. Місце, час і форма приймання заліку з практики визначається деканатом факультету і доводиться до відома здобувачів та керівників практик.

У здобувачів заочної форми навчання комісія може приймати залік з практики в період сесії, яка проходить після практики. Конкретна дата складання заліків з практики визначається в наказі ректора про направлення на практику.

Загальна оцінка за практику вноситься у відомість обліку успішності здобувача, в залікову книжку/індивідуальний навчальний план здобувача за підписом голови комісії та враховується стипендіальною комісією при визначенні розміру стипендії разом з його оцінками за результатами підсумкового семестрового контролю.

Здобувачеві вищої освіти, який не виконав програму практики з поважних причин (підтверджених документально) може бути надане право на проходження практики в інший термін за визначених умов.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Методика навчання англійської мови

1. Вишневецький О.І. Методика навчання іноземних мов : Навч. посібник.

Вид. 2-е., перероб. і доп. Київ : Знання, 2011. 206 с.

2. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах : Підручник. Вид. 2-е, доп. і перероб. / Кол. авторів під керівн. С.Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2002. 328 с.

3. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах у структурно-логічних схемах і таблицях : навчальний посібник / Укл. С.Ю. Ніколаєва, С.В. Гапонова та ін. Київ : Ленвіт, 2004. 208 с.

4. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студентів класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. та ін. / за загальн. ред. С.Ю. Ніколаєвої. К. : Ленвіт, 2013. 590 с.

5. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах : підручник / Л.С. Панова, І.Ф. Андрійко, С.В. Тезікова та ін. Київ : ВЦ «Академія», 2010. 328 с.

6. Методика формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетенції : Курс лекцій: [навч.-метод. посібник для студ. мовних спец. осв.-кваліф. рівня «магістр»] / О.Б. Бігич, Н.Ф.Бориско, Г.Е. Борецька та ін. / За ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2011. 334 с.

7. Педагогічна практика : програма і методичні поради для студентів факультету іноземної філології : навч.-метод. посібник / за заг. ред. Т.П. Білоусової. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друк-Сервіс», 2016. 160 с. (Укладачі: Білоусова Т.П., Бондарчук Т.В., Вонсович В.П., Главацька О.І., Наїста О.П., Савицька О.В., Шулик П.Л.).

8. Педагогічна практика. Методичні рекомендації для виконання завдань з англійської мови. Навч.-метод. посібник / укладач Главацька О.І. Кам'янець-Подільський : Видавець ПП Зволейко Д.Г., 2019. 60 с.

9. Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Затверджено вченою радою Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка 30.08.2021 р., протокол № 10. Введено в дію наказом ректора від 31.08.2021 р. № 111-ОД.

10. Практикум з методики викладання англійської мови у середніх навчальних закладах : Посібник. Вид. 2-е, доп. і перероб. / Кол. авторів під керівн. С.Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2004. 360 с.

11. Сторчова Т.В. Classroom Observation in the Pre-service Education of English Teachers. Наукові праці К-ПНУ імені Івана Огієнка : збірник за підсумками звітної наукової конференції викладачів, докторантів, аспірантів : у 3-х томах. К-П : К-ПНУ імені Івана Огієнка, 2020. Вип. 19. Т. 3. С. 47-48.

12. Теоретико-методичні основи педагогічної практики з англійської мови для студентів факультету іноземної філології. Укладач Главацька О.І. Кам'янець-Подільський: Видавництво Абетка-світ, 2012. 100 с.

13. Теоретико-методичні основи педагогічної практики з англійської мови для студентів факультету іноземної філології / укладач Главацька О.І. Видання друге, доповнене. Кам'янець-Подільський: Видавництво Абетка-світ, 2014. 120 с.

14. Шмирко О. С. Методичні рекомендації щодо забезпечення професійного розвитку майбутніх учителів іноземної мови засобами професійного спрямування навчальних занять з фаху. м. Кам'янець-Подільський : «Каліграф» 2015 р. 44 с.
15. Поточна періодика: науково-методичні журнали «Іноземні мови», «Іноземні мови в школах України», «Англійська мова та література», “English”.
16. Doff, A. Teach English. A training course for teachers. Cambridge : CUP, 1991. 286 p.
17. Estaire S., Zanyn J. Planning classwork : a task based approach. Oxford : MacMillan Publishers Ltd, 1998. 93 p.
18. Harmer J. How to teach English. London : Longman Group, 1991. 296 p.
19. Herrel A.L., M. Jordan Fifty strategies for teaching English Language learners. [4th ed.]. Boston : Pearson Education, Inc., 2012. 317 p.

Методика навчання зарубіжної літератури

Шкільні програми

1. 1.Зарубіжна література. 10-11 класи. Рівень стандарту. Навчальна програма для ЗЗСО (наказ МОНУ від 03 серпня 2022 р. № 698).
2. Зарубіжна література. 10-11 класи. Профільний рівень. Навчальна програма для ЗЗСО (наказ МОНУ від 03 серпня 2022 р. № 698).

Підручники

1. Мірошніченко Л.Ф. Методика викладання світової літератури в середніх навчальних закладах. К. : Вища школа, 2007. 415 с.
2. Штейнбук Ф.М. Методика викладання світової літератури в школі : навч. посіб. для студ. вузів. К. : Кондор, 2010. 314 с.

Основна література

1. Ісаєва О. О. Вивчення літератури в цифрову епоху: про реалії сьогодення і перспективи в майбутньому. Всесвітня література в школах України. 2016. № 1 (415).
2. Ісаєва О. О. Вивчення літератури під час гібридної війни. Зарубіжна література. 2017. № 21 (774).
3. Модерністська проза: Матеріали до вивчення. Частина 1. Джеймс Джойс : навч.-метод. посіб. / упорядники О.В. Кеба, П.Л. Шулик. Кам'янець-Подільський : Аксіома , 2013. 104 с.
4. Модерністська проза: Матеріали до вивчення. Частина 2. Франц Кафка: Навчально-методичний посібник / упорядники О.В. Кеба, Д.О. Кеба,

- П.Л. Шулик. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2014. 188 с.
5. Наукові основи методики літератури [за ред. Н. Волошиної]. К., 2002
  6. Ніколенко О.М. Французька література другої половини XIX – початку XX ст. / О.М. Ніколенко. К., 2018.
  7. Ніколенко О. М. Компетентнісний підхід до викладання зарубіжної літератури / О. М. Ніколенко. Зарубіжна література. 2016. № 6. С. 4 – 9.
  8. Сучасна літературна компаративістика: стратегії і методи. Антологія [за заг. ред. Д. С. Наливайка]. К., 2009.
  9. Художньо-естетичні парадигми новітньої літератури: навчальний посібник. Упоряд. О.В. Кеба, О.Г. Шаповал, І.Ю. Голубішко. Кам'янець-Подільський : Видавець Ковальчук О.В., 2021. 234 с.
  10. Шулик П.Л. Драматургія кінця XIX – XX ст.: Матеріали до вивчення : навч. посіб. / П.Л. Шулик, О.В. Кеба, І.Ю. Голубішко. Кам'янець-Подільський : Абетка Нова, 2006. 220 с.
  11. Шулик П.Л. Священні книги людства на уроках зарубіжної літератури : навч. посіб. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2009. 64 с.
  12. Шулик П.Л. Модернізм в зарубіжній поезії другої половини XIX – XX ст. / О.В. Кеба, П.Л. Шулик. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2011. 224 с.
  13. Шулик П.Л. Поезія французького символізму у шкільному вивченні / О.В. Кеба, П.Л. Шулик, Т.В. Івасишена. Кам'янець-Подільський : ПП Буніцький О.А., 2012. 88 с.

Інформаційні ресурси

1. Читальний зал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ex.ua/>
2. 1576 Бібліотека Українського світу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://1576.ua/books/3489>

Психологія

1. Лемак М.В., Петрище В.Ю. Психологу для роботи: діагностичні методики: збірник. Вид 2-ге. Ужгород: Видавництво Олександра Гаркуші, 2012. 616 с.
2. Навички для сучасної України. Резюме [Електронний ресурс]. К. : Word Bank Group, 2015. 20 с. Режим доступу: <http://www.ipq.org.ua/ua/news/93>
3. Schulz, B. The importance of soft skills: Education beyond academic knowledge [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://hdl.handle.net/10628/39>
4. Харарі Ю.Н. 21 урок для 21 століття. Пер. з англ. О.Демянчука. Київ: Форс Україна, 2018. 416 с.

Педагогіка

1. Бех. І. Інтеграція як освітня перспектива : навч. посібник. Київ: Початкова школа, 2002.
2. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посіб. [2-е видання, доповнене]. Київ : «Академвидав», 2012. 352 с.
3. Зязюн І.А. Краса педагогічної дії : навч. посіб. Київ : УФІМБ, 1997. 320с.

4. Ковальчук Л.О. Основи педагогічної майстерності : навч. посібник. Львів : Центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007. 608 с.
5. Ковальчук О.М. Формування педагогічної техніки засобами театральної педагогіки. Навчально-методичний посібник. Ніжин : Редакційно-видавничий відділ НДПУ, 2001. 126 с.
8. Кучерявець В.Г. Основи педагогічної майстерності : Практикум. Ніжин : Редакційно-видавничий відділ НДПУ ім. М. Гоголя, 2002. 55 с.
9. Основи педагогічного оцінювання : навч.-метод. посіб. Ніжин : Лисенко М.М., 2012. 102 с.

12. ДОДАТКИ

Методика навчання англійської мови

Додаток 1. Планування уроків англійської мови

Планування процесу навчання англійської мови розглядають як визначення його результатів на різних етапах і необхідну передумову ефективної організації навчання. Уміння планувати і творчо конструювати навчальний процес є важливою якістю професійно-методичних умінь учителя.

Під час виробничої педагогічної практики у закладах загальної середньої освіти планування студентами уроків англійської мови розпочинається із ознайомлення з календарно-тематичним планом учителя англійської мови та підручниками, за якими навчаються учні закріпленого за студентом класу.

План уроку складається на основі календарно-тематичного плану, оскільки, з одного боку, урок – це органічна частина роботи, запланованої в серії уроків навчального циклу, а з іншого – це самостійна цілісна ланка, яка має відповідати загально дидактичним та методичним вимогам, що висуваються до сучасного уроку німецької мови. Саме в цьому полягає взаємозв'язок календарно-тематичного і поурочного планів.

Успішність планування уроків зумовлена такими факторами:

- знанням цілей навчання та програмних вимог до мовленнєвих навичок і умінь учнів у закладах загальної середньої освіти;
- знанням змісту навчально-методичного комплексу; знанням умов навчання: вікових особливостей учнів, специфіки конкретного класу;
- знанням основних методичних вимог до сучасного уроку німецької мови;
- врахуванням дидактичних і методичних принципів навчання.

Враховуючи специфіку іноземної мови як навчального предмета у процесі планування і складання плану-конспекту кожного конкретного уроку тематичного циклу необхідно пам'ятати, що:

- на уроці іноземної мови *формуються* мовленнєві навички і вміння;
- змістом уроку є певний комплекс вправ, що виконуються у чіткій

послідовності;

- завдання кожного уроку визначаються в залежності від його місця у тематичному циклі;
- організація мовного матеріалу повинна бути комплексною;
- для формування конкретних аспектних мовленнєвих навичок та для розвитку умінь в різних видах мовленнєвої діяльності повинен виконуватись відповідний комплекс вправ;
- мовленнєва практика (вправи) повинна імітувати процес мовленнєвого спілкування, тобто мати комунікативну спрямованість, вмотивованість та ситуативну зумовленість;
- ефективність уроку визначається ступенем мовленнєвої активності учнів;
- урок повинен передбачати систематичний і планомірний контроль рівня сформованості мовленнєвих навичок, умінь учнів та сприяти здійсненню диференційованого підходу до їх навчання;
- зміст уроку повинен готувати учнів до виконання домашнього завдання;
- урок повинен проводитись іноземною мовою в доступних для розуміння учнями формах;
- діяльність учителя повинна викликати інтерес і пізнавальну активність учнів;
- у процесі планування необхідно враховувати вікові особливості учнів.

Плануючи урок, практикант повинен визначити його цілі і тип, проаналізувати зміст навчального матеріалу, продумати етапи роботи з ним і способи переходу від попереднього етапу до наступного, розподілити час поетапно, дібрати необхідні вправи та завдання.

Додаток 2. Взірець оформлення плану-конспекту уроку

<i>Lesson plan components</i>	
<i>Topic</i>	What kind of sport do you do?
<i>Level and number of learners/class profile</i>	Grade 9, 23 students at Pre-Intermediate (A2) level
<i>Timetable fit</i>	Students have recently started learning a new topic: Do you like sports? This lesson is closely related to all of the following, as it is almost introductory. The vocabulary that will be learned at the lesson will be useful during the study of this topic and in general.
<i>Main aim(s)</i>	to learn new vocabulary to the topic, to develop communicative skills: to speak about different kinds of

	sport.
<i>Subsidiary aims</i>	Learn new words and collocations and use them correctly in the context.
<i>Assumptions</i>	Students can use vocabulary and grammar they already know to express their thoughts and share their ideas on a new topic.
<i>Anticipated problem</i>	Lack of time, as the lesson will only last 25 minutes. Students may not be active in distance learning settings.
<i>Possible solution</i>	Correctly correlate the time and volume of tasks for the lesson. Involve students in the lesson by using jamboard, showing videos and explaining how important and close the topic is to them.

<i>Timing</i>	<i>Procedure</i>	<i>Stage aims</i>	<i>Aids and materials</i>	<i>Interaction pattern</i>
5 minutes	The teacher begins the lesson. Students talk about which sports they know. The teacher shows a video about sports and stops after each sport, students repeat how to pronounce each sport correctly and answer the question: have you ever played this sport.	Remind what sports exist, develop the skills of correct pronunciation.	□ People all over the world are fond of sports and games. Sport makes people healthy and keeps them fit. Let's recall what sports exist. Video : https://www.youtube.com/watch?v=2Hj6snCdIy0	Teacher → whole class Whole class
3 minutes	Each student performs the	To consolidate knowledge	Textbook: ex.1, p.198	Individual work

	exercise independently, connecting parts of the sentence, and then check with the teacher.	about sports.	1 Match to make sentences. 1 Football is... a a water sport you do in the sea. 2 Surfing is... b a contact sport where you touch another person. 3 Skiing is... c an extreme sport that is fast and dangerous. 4 Motor-racing is... d a winter sport that you need snow. 5 Boxing is... e a team sport you play with ten or more players.	Whole class
5 minutes	Students answer questions and discuss the topic of sport.	To develop skills of fluent communication in English, discussing issues related to a new topic.	Textbook: ex.2, p.198 2 Talk with your partner on the following items. 1 Do you play any games? Which is your favourite game? Who taught you to play it? 2 Are you a football fan? Who is your favourite football player? What team do you support? Do young boys dream of becoming football players? Why? 3 Fishing is a pleasant kind of sport, isn't it? What qualifications does a fisherman require?	Whole class
3 minutes	Students review new words, try to read them correctly, the teacher helps to understand the meaning of words.	To expand students' vocabulary on the topic of sports.	Textbook: p.198	Teacher → whole class
5 minutes	Students take turns or optionally transfer the sticker with the new word to the sentence to which the word refers in meaning. Students ask the teacher any unintelligible or new words and the teacher explains in	Learn new words and their meanings.	Jamboard : https://jamboard.google.com/d/1bn6IHCwisVliNYpyf9dvYz1gBmG41iQ1SN2N-15EM0/viewer?f=0	Whole class

	English or translates them into Ukrainian.			
2 minutes	Students compose 1 sentence of their own, using 2-3 words from the new vocabulary and write it in the chat.	Consolidate new words and remember grammar.	Chat in Google Meet	Individual work
2 minutes	The teacher explains the homework.	To consolidate students' knowledge.	• Textbook: ex.3, p.198 • Write a few sentences: what kind of sport do you do? (5-8 sentences).	Teacher → whole class

Додаток 3. Аналіз уроку англійської мови

Мета і зміст аналізу уроку

Аналіз уроку — важлива ланка професійної підготовки студентів у період педагогічної практики. Він має на меті: поглиблювати знання з методики; розвивати дослідницькі, конструктивно-планувальні, комунікативно-навчаючі та організаційні професійні вміння майбутнього вчителя; сприяти формуванню індивідуального стилю педагогічної діяльності.

Конкретні завдання проведення аналізу уроку:

- оволодіти вміннями щодо фіксованого спостереження за діяльністю вчителя або студента-практиканта та правильного її інтерпретування;
- навчитися визначати шляхи усунення помічених хиб з урахуванням причин їх виникнення та конкретних умов навчання;
- оволодіти вмінням самоаналізу, що дозволяє порівнювати свої дії з прийнятими в методиці еталонами, шукати та знаходити ефективні прийоми навчання, розвитку та виховання учнів, умінням оперативно перебудувати накреслені дії залежно від конкретних змін у навчальній ситуації.

Під час аналізу кожного етапу і ланки уроку необхідно вчити студентів оцінювати уміння вчителя або студента-практиканта, враховувати специфіку ступеня навчання, вікових особливостей учнів та відмінностей у їх мовній підготовці.

Схема загального аналізу уроку німецької мови

I. CLASSROOM OBSERVATION REPORT

Name of observer: _____

Level of class observed: _____

Topic of the day's lesson: _____

Indicate whether the teaching strategies below were effective or ineffective. Briefly JUSTIFY your assessment.

- ☐ Use of target language [quality and quantity of L2; teacher talk vs. student talk] : √ effective ineffective

_____
_____

- ☐ Use / integration of 4 skills [listening, speaking, reading, writing]: √ effective ineffective

_____
_____

- ☐ Use of visuals [book, board, technology supported]: √ effective ineffective

_____

- ☐ Length / variety of activities [indicate average # of minutes per activity]: √ effective ineffective

_____
_____

- ☐ Small group work [number of students, purpose of activity]: √ effective ineffective

_____
_____

- ☐ Error correction [frequency and kind]: √ effective ineffective

_____
_____

Was this lesson successful? BRIEFLY justify your overall evaluation of the class.

very successful _____ somewhat successful _____ not successful _____

In my opinion, this class,

_____
_____

Додаток 4. Організація позаурочної роботи

Мета позакласної роботи з англійської мови має кілька аспектів: виховувати та підтримувати у учнів мотивацію до оволодіння іноземною мовою як предметом; сприяти підвищенню рівня володіння учнями

іноземною мовою; розширювати знання учнів про соціально-економічні особливості та культуру країни, мова якої вивчається; розвивати творчі здібності школярів; здійснювати емоційний вплив на учнів; здійснювати особистісне спілкування вчителя з учнями; формувати лінгвокраїнознавчу компетенцію школярів.

Особливості позакласної роботи з іноземної мови порівняно з класною роботою: лабільність змісту та форм позакласної роботи зумовлена її проведенням за особистим планом учителя, складеним згідно з рівнем навченості, інтересами та здібностями учнів; її нерегламентованість за місцем, часом і формами проведення; емоційна насиченість, захоплюючий характер проведення виховних заходів; добровільність і масовість участі школярів у позакласній роботі; відсутність чітко визначених домашніх завдань; відсутність чітко визначеної оцінки діяльності учнів.

Основними вимогами організації позакласної роботи з іноземної мови є: кореляція з класною роботою з іноземної мови; організація колективної взаємодії учнів; велика кількість учасників позакласних заходів; створення радісної ненапруженої атмосфери під час підготовки та проведення виховних заходів.

Аналіз позаурочного заходу

1. **Мета** виховного заходу і ступінь її досягнення.

2. **Структура** виховного заходу.

3. **Методична організація** виховного заходу:

- а) з елементом змагання чи без нього;
- б) з художнім виконанням чи без нього;
- в) з перевтіленням діючих осіб чи без нього.

4. **Зміст** позакласної роботи.

I. Підготовчий період:

- підготовка текстового матеріалу заходу: практикантом, учнями, учнями і практикантом;
- пізнавально-емоційна цінність текстового матеріалу;
- дійові учасники заходу: практикант; практикант і учні (кількість залучених дійових учасників-школярів у відсотках від усіх учнів класу або групи);
- успіхи учнів — дійових учасників, залучених до проведення заходу, у володінні іноземною мовою.

II. Проведення заходу:

- оформлення приміщення, де проводиться захід;
- привнесення емоційного елемента у проведення заходу;
- якість підготовки учнів — дійових осіб заходу;
- залучення до діяльності учнів, що не є дійовими особами заходу;
- реакція на діяльність учнів — дійових осіб з боку учнів, що не є дійовими особами заходу;
- наявність запрошених гостей.

III. Підсумковий період:

- якість підбиття підсумків практикантом;
- відзначення дійових осіб.

Методика навчання зарубіжної літератури

Додаток 5. Планування та аналіз уроку зарубіжної літератури.

1. ПЛАН- КОНСПЕКТ УРОКУ

План- конспект уроку повинен містити **обов'язкові позиції**, серед яких:

- 1. Тема** (сформульована конкретно у відповідності до навчальної програми).
- 2. Мета** (триєдина: навчальна, розвиваюча, виховна).
- 3. Тип уроку.**
- 4. Обладнання.**
- 5. Етапи уроку** (відповідно до типу уроку). Наприклад, для уроку *засвоєння*

нових знань характерні такі етапи:

- актуалізація чуттєвого досвіду та опорних знань учнів;
- повідомлення теми, мети, завдань уроку;
- мотивація навчальної діяльності учнів;
- засвоєння нових знань; умінь, навичок;
- узагальнення знань, закріплення умінь і навичок;
- підсумок уроку;
- домашнє завдання.

У плані-конспекті фіксується послідовність етапів, яку практиканти обирають самостійно;

6. Методи, прийоми, що використовуються на кожному етапі, і механізм їх застосування, а також запропоновані учням види завдань.

У розгорнутих конспектах, крім зазначеного вище, фіксуються:

- 1) матеріали, які використовує вчитель (можливо у вигляді розгорнутих тез або схем);
- 2) очікувані результати від виконання учнями завдань.

2. СХЕМА АНАЛІЗУ УРОКУ

1. **Тема:** місце цього уроку в структурі загальної теми, ефективність формулювання, звертання до неї протягом уроку та під час підведення підсумків.

2. **Мета:** доцільність її постановки залежно від теми, точність постановки учбового завдання; добір методів, прийомів для ефективної реалізації мети уроку.

3. **Тип уроку:** структура та її відповідність типу уроку.

4. **Навчальні ситуації**, до яких входять:

● організація уроку (готовність до уроку класного приміщення, учнів, учителя); організація учнів (мобілізація уваги, вимоги до підготовки навчального місця тощо);

● зміст і методика перевірки знань, умінь і навичок учнів; зміст запитань для індивідуального і фронтального опитування, бесід, самостійних творчих робіт; якісна характеристика відповідей учнів; активність класу; підведення підсумків перевірки знань; оцінка відповідей учнів;

● зміст і методика вивчення нового матеріалу; обсяг і система знань, про які веде мову вчитель, методика переказу; наукова та виховна спрямованість навчального матеріалу, його життєва необхідність; систематичність і послідовність переказу, образність, доступність, зв'язок із уже вивченим матеріалом, перспективність; зміст і мета самостійного вивчення школярами навчального матеріалу; проблемні питання і пізнавальні завдання; активізація пізнавальної діяльності, засоби підвищення інтересу й уваги учнів на окремих етапах уроку; залучення учнів до творчої діяльності під час

сприйняття й осмислення нового матеріалу; роль і місце демонстраційного експерименту, таблиць та інших наочних засобів навчання; використання класної дошки та учнівських зошитів; роль і місце різноманітних видів робіт з підручником; робота з додатковою літературою; методика обліку знань, умінь і навичок учнів у процесі вивчення нового матеріалу.

5. **Зміст і методика закріплення нового матеріалу.**

6. **Зміст і методика домашніх завдань:** обсяг і види домашніх завдань, поради щодо їх виконання.

7. **Підведення підсумків уроку.** Виконавець – учитель чи учні. Методика виконання.

3. СЦЕНАРІЙ (ПЛАН) ПОЗАУРОЧНОГО ЗАХОДУ

Позаурочний захід із зарубіжної літератури повинен відповідати меті позаурочної роботи з предмету.

Тема заходу обирається практикантом самостійно.

Матеріали проведеного заходу подаються у довільній формі. У той же час вони повинні містити **обов'язкові позиції**:

- тема, обґрунтування її вибору;
- мета;
- обладнання.

Додаток 6. Тестові завдання із зарубіжної літератури

Тестування як метод і засіб діагностики поступово стає провідним у ЗНЗ. Тестові завдання із зарубіжної літератури використовуються як для поточного, так і для підсумкового контролю. Практикант, розробляючи тестові завдання і самостійно обираючи їх форму, повинен чітко усвідомлювати мету їх використання та особливості учнівського колективу.

Метою тестових завдань із зарубіжної літератури є, зазвичай, перевірка знань художніх текстів, окремих понять та фактів, пов'язаних з темою уроку або кількох уроків. Наведемо приклад.

Тестові завдання за романом Ф. Стендаля «Червоне і чорне» (10 клас)

Інструкція. *Оберіть правильну відповідь. За кожну правильну відповідь ви отримаєте один бал.*

ТЕСТИ

1. До якого типу прози ми можемо віднести роман «Червоне і чорне»?
  - а) соціально – психологічної;
  - б) реалістичної;
  - в) модерністської;
  - г) романтичної.
2. Визначте провідну тему роману Ф. Стендаля:
  - а) зіткнення неординарної особистості із законами суспільства. Кохання і розум;
  - б) історія нравів, влада грошей;
  - в) формування свідомості людини;
  - г) співвідношення добра і зла.
3. Про яке місто йдеться...*Містечко, здається, наймальовничіше у Франції-Конте. Його біленькі будиночки з гостроверхими черепичними дахами розкидані по узгір'ю, де з кожного видолінка здіймаються густолисті каштани...*
  - а) Безансон;
  - б) Вер'єр;

- в) Париж;
г) Ліон.
4. Кого з героїв так змальовує автор: *То був тендітний, невисокий на зріст юнак вісімнадцяти чи дев'ятнадцяти років, з неправильними, але тонким рисами обличчя і орлиним носом. Великі чорні очі у хвилини спокою виблискували думкою й огнем...*
- а) пан де Реналь;
б) Жульєн Сорель;
в) Ксав'є Станіслав;
г) пан Вально.

Додаток 7. Мультимедійна презентація

Мультимедійна презентація – це програма, яка може містити текстові матеріали, фотографії, малюнки, слайд-шоу, звукове оформлення і дикторський супровід, відеофрагменти та анімації.

Мультимедійна презентація подається разом зі звітною документацією на окремому диску.

До презентації додається файл (в роздрукованому і електронному вигляді), який містить необхідну інформацію для роз'яснення окремих слайдів.

Вимоги до презентації:

- Дотримання єдиного стилю оформлення.
- Всі слайди презентації повинні бути виконані в програмі Microsoft Power Point будь-якої версії в єдиному стилі.
- Мають бути титульний, інформаційний та закріплюючий слайди:
  - на титульному слайді зазначається тема презентації і хто її виконав;
  - на інформаційному слайді подається загальна інформація про виклад (наприклад, план викладу);
  - на закріплюючому слайді вказується, звідки взято інформацію, ілюстративний матеріал (автор, рік видання, адреса сайту);
  - в титульному і завершувальному слайді використання анімаційних об'єктів не допускається.
- Не слід заповнювати один слайд великим об'ємом інформації.
- Потрібно використовувати короткі слова та речення.
- Найбільш важлива інформація повинна знаходитись в центрі екрану.
- Вимоги до інформації: достовірність, повнота, походження з сучасних джерел, достатність.
- Вимоги до тексту: науковість, логічність, доступність, однозначність, лаконічність, завершеність.
- Використовуйте можливості комп'ютерної анімації для представлення інформації на слайді та при зміні слайду.
- Таблична інформація вставляється в матеріал як таблиця текстового процесора MS Word або табличного процесора MS Excel. Не слід використовувати таблиці з великою кількістю даних.
- Надписи до ілюстративного матеріалу повинні сприяти правильному сприйняттю запропонованого матеріалу.
- Бажано добавляти в мультимедійну презентацію звукові фрагменти, мультиплікації, фрагменти фільмів для забезпечення емоційного впливу.

Педагогіка

Додаток 8. Орієнтовна схема комплексного самоаналізу проведеного

виховного заходу із застосуванням інноваційних форм, методів і технологій виховної роботи

1. Що зумовило вибір даної теми виховного заходу, обґрунтуйте її актуальність для здобувачів освіти даного віку.
2. Мета виховного заходу (виховна, пізнавальна, розвиваюча).
3. Форма проведення виховного заходу (бесіда, диспут, колективна творча справа, екскурсія, квест, флеш-моб, вечір тощо), педагогічна доцільність вибору форми для реалізації поставленої мети.
4. Готовність до проведення виховного заходу: як відбулося попереднє ознайомлення здобувачів освіти з темою і метою виховного заходу, участь їх у підготовчій роботі, підготовка технічних засобів, оформлення приміщення тощо.
5. Аналіз проблемних педагогічних ситуацій з якими зіткнулися на підготовчому етапі.
6. Вступна частина заходу: мотиваційний етап, способи активізації здобувачів освіти на початку роботи.
7. Характеристика змісту використаного матеріалу: актуальність матеріалу, спрямованість його на забезпечення мети, відповідність віку, запитам і інтересам даного колективу, повнота й послідовність викладу, емоційність, доступність матеріалу; роз'яснення нових термінів і понять; правильність і обґрунтованість висновків, рекомендації щодо подальшого самовиховання.
8. Характеристика методів, прийомів і технологій виховної роботи: які конкретно методи і прийоми були застосовані; які конкретно інноваційні методи і технології були застосовані? Як саме? На якому етапі заходу? Їх педагогічна доцільність і спрямованість на реалізацію мети.
9. Педагогічна майстерність: уміння володіти собою, ставлення до здобувачів освіти, стиль педагогічного спілкування, організаторські уміння, педагогічний такт, культура мовлення і т.п.
10. Заключна частина заходу: проведення колективного аналізу, загальні висновки.
11. Загальний висновок: у чому значення організації та проведення виховної роботи в закладі вищої освіти? У чому перевага, особливість та

актуальність використання інноваційних форм, методів та технологій у виховній роботі? Що особисто Вам дало проведення виховного заходу (нове розуміння, переосмислення, новий досвід тощо). Які висновки на майбутнє зробили для себе?

Додаток 9. Схема самоаналізу інтегрованого уроку

1. Мета і завдання уроку (освітні, виховні, розвивальні), їх взаємозв'язок та шляхи реалізації, актуальність. Доцільність інтеграції.

2. Готовність до уроку: облаштування класної кімнати, наочні посібники, технічні засоби навчання, санітарно-гігієнічні умови та ін.

3. Форма, тип інтегрованого уроку, його місце в системі занять. Узгодження тем, що інтегруються.

4. Організаційна структура уроку: чіткість і послідовність етапів, відповідність їх характеру пізнавальної діяльності учнів.

4. Зміст уроку: сутність інтеграції, наукова вмотивованість відбору навчального матеріалу для інтегрування за обсягом; виховним та розвивальним значенням навчального матеріалу; доступністю для учнів; співвідношенням емпіричного, теоретичного і практичного навчального матеріалу; групуванням, класифікацією навчального матеріалу навколо ключових понять; спрямованістю навчального матеріалу на зв'язок з життям.

5. Методичне забезпечення уроку:

- відповідність принципам навчання;
- темп уроку;
- використання прийомів навчання для всебічного розгляду учнями певного об'єкту, поняття, явища;
- організація репродуктивної та творчої діяльності учнів для розвитку системного мислення;
- врахування індивідуальних особливостей та інтересів учнів, рівня їх підготовленості, здійснення індивідуалізації навчання та диференційованого підходу до учнів;
- організація різних видів самостійної роботи учнів для формування системного мислення, їх місце на уроці;
- використання на уроці виховних можливостей навчального матеріалу,

формування наукового світогляду, моральних, трудових, естетичних та інших якостей особистості, культури навчальної праці;

6. Характер діяльності вчителя:

а) рівень наукової підготовки і готовності до уроку; знання теорії навчання і виховання, методики викладання, психології та гігієни, вміння застосовувати ці знання у процесі навчання;

б) діяльність вчителя як консультанта та координатора навчання;

в) взаємостосунки з класом та окремими учнями;

г) володіння педагогічною технікою (зовнішність; вміння володіти своїм тілом - ходити, сидіти, стояти; жести, міміка; культура педагогічного спілкування; культура педагогічного мовлення; темп роботи);

д) педагогічний такт, стиль.

7. Характер діяльності учнів:

а) активність, самостійність, інтерес до занять учнів різного рівня підготовленості, зосередженість і стійкість їх уваги на різних етапах уроку;

б) навчально-пізнавальна діяльність, організованість, акуратність; участь у роботі на уроці окремих учнів і всього колективу;

в) ставлення учнів до вчителя і один до одного (доброзичливість, взаємодопомога, партнерство).

8. Загальні підсумки уроку:

а) виконання плану уроку;

б) досягнення освітньої, розвивальної і виховної мети;

в) загальна оцінка, результати, ефективність і якість;

г) висновки та пропозиції щодо подальшого вдосконалення роботи, закріплення успіхів, подолання помилок.

Психологія

Додаток 10. Орієнтовна схема звіту про розвивальні можливості фахового навчального предмету у формуванні soft skills учнів

1. Загальні відомості про вивчення навчального предмету учнями (школа, клас, кількість учнів, тривалість вивчення навчального предмету класом, тривалість роботи вчителя з класом, специфіка навчальної програми).

2. Психологічна характеристика освітнього середовища класу (школи)

а) характеристика психодидактичної складової освітнього середовища (переважаючі технології освітнього процесу (проектна діяльність, робота в мікрогрупах, дискусії тощо); співвідношення емоційності та раціональності,

творчості та репродуктивності, традиційності та інноваційності в освітньому процесі; прояви допитливості учнів та її стимулювання під час уроків);

б) характеристика комунікативної складової освітнього середовища (особливості взаємодії учнів в системах «учні-учні», «вчитель-учні»; типологія та частота конфліктної взаємодії учнів, способи розв'язання міжособистісних конфліктів, стиль викладання; стиль педагогічного спілкування, організація зворотнього зв'язку між вчителем та учнями на уроці);

в) характеристика діяльнісної складової освітнього середовища (активність/пасивність учнів в освітньому процесі; прояви ініціативності та творчості учнів в освітньому процесі; врахування вікових та гендерних особливостей при виборі методів та форм навчання з навчального предмету; дисциплінованість та відповідальність учнів).

3. Стан сформованості soft skills учнів до і після завершення організації розвивального навчання:

а) опис психодіагностичного інструментарію (назва методики, її автор) та організація психодіагностики (коли проводилося дослідження, ставлення учнів до діагностики);

б) аналіз вихідного стану сформованості soft skills учнів класу (вказати в табличній формі результати діагностики);

в) оцінка успішності формування soft skills учнів за результатами порівняння вихідної і прикінцевої діагностики (представити порівняння кількісних даних у табличній формі).

4. Психологічні чинники та умови формування soft skills учнів, використані на уроках з фаху.

Охарактеризувати використані техніки, вправи і прийоми формування:

а) навичок комунікації учнів (вміння учнів слухати і чути, вміння висловлювати власну думку та ставити запитання; уміння вести дискусію, брати участь в обговоренні проблем тощо);

б) навичок лідерства (вміння організовувати, мотивувати, оцінювати, контролювати один одного);

в) навичок командної роботи (розподіл ролей у командній діяльності, участь в прийнятті групових рішень, уміння домовлятися, співпрацювати у розв'язуванні проблем/задач)

г) емоційного інтелекту (вміння усвідомлювати і контролювати власний емоційний стан; тлумачити і враховувати емоційний стан інших, надавати емоційно-соціальну підтримку);

е) навичок тайм-менеджменту (володіння прийомами ефективного планування діяльності, визначення пріоритетів у діяльності та послідовності виконання дій).

5. Висновки:

— оцінити прогрес у сформованості soft skills учнів за наслідками проведення уроків з фаху (забезпечує, чи ні, їх формування навчальний предмет і завдяки чому);

- сформулювати рекомендації з удосконалення прийомів формування soft skills учнів засобами навчального предмету з фаху;
- спрогнозувати подальшу успішність розвитку soft skills учнів засобами навчального предмету з фаху.

Дата

Практикант (підпис)

Перелік рекомендованих психодіагностичних методик для вивчення soft skills учнів

Методика визначення рівня комунікабельності (В.Ф. Рошаховський).
Методика «Вивчення здатності до самоуправління у спілкуванні».
Методика визначення самоконтролю у спілкуванні Шнайдера.
Методика «Діагностика емоційних бар'єрів у міжособистісному спілкуванні» (В.В.Бойко).
Методика «Діагностика прийняття інших» (шкала Фейя).
Методика «Діагностика доброзичливості» (шкала Кэмпбелла).
Методика діагностики соціальної креативності
Методика діагностики емоційного інтелекту (Д. В. Люсін)
Тест «Емоційний інтелект» (Н.Холл).
Методика діагностики емпатії (І.М.Юсупов)
Діагностика емпатії (А.Меграбян, М.Епштейн)
Методика вивчення та оцінки комунікативних та організаторських здібностей (КОЗ-1)
Методика «Опитувальник на визначення лінгвістичних та комунікативних здібностей до вивчення іноземної та української мов»
Визначення загального рівня товариськості учнів (В.Ф. Ряховського)
Діагностика лідерських здібностей (Є.Жарікова, Є.Крушельницький)
Методика оцінки soft skills (МА) (адаптація І.В.Жуковського)

Додаток 11. Взірець оформлення титулки Індивідуального плану проходження виробничої педагогічної практики

Міністерство освіти і науки України

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Факультет іноземної філології

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН

проходження виробничої педагогічної практики
в закладі загальної середньої освіти
студентки другого (магістерського) рівня вищої освіти

галузі знань 01 Освіта/Педагогіка
спеціальності 014 Середня освіта (Мова і література (англійська))
освітня програма Середня освіта (Англійська мова і зарубіжна література)
Прізвище Ім'я По батькові

Кам'янець-Подільський

2022

Відповідно до змісту наскрізної програми виробничої педагогічної практики в закладі загальної середньої освіти планую виконати наступні завдання практики з методики навчання англійської мови, методики навчання англійської мови зарубіжної літератури, психології та педагогіки:

1. Взяти участь у настановній конференції щодо завдань практики та організаційних моментів.
2. Познайомитися із керівництвом школи.....
3. Ознайомитись з нормативними документами школи .....
4. Вести щоденник виробничої педагогічної практики....
5. ....

Підпис

Прізвище, ініціали студента

Додаток 12. Взірець оформлення титулки Звіту про виробничу педагогічну практику

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет іноземної філології

ЗВІТ

про (назва практики)
здобувача вищої освіти
другого (магістерського) рівня освіти
галузі знань 01 Освіта / Педагогіка
спеціальності 014 Середня освіта (Мова і література (англійська))
предметної спеціальності 014.02 Середня освіта (Мова і література (англійська))

спеціалізації 014.021 Англійська мова і література
освітня програма Середня освіта (Англійська мова і зарубіжна література)
Прізвище Ім'я По батькові студента

База педпрактики:

Терміни проведення:

Керівник практики від кафедри англійської мови

Оцінка _____

Керівник практики від кафедри германських мов
та зарубіжної літератури

Оцінка _____

Керівник практики від кафедри педагогіки та
управління навчальним закладом

Оцінка _____

Керівник практики від кафедри психології

Оцінка _____

Кам'янець-Подільський, 2022 р.